Ժ. ՏԱՐԻ 2858 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 2 ՆԱԻԱՍԱՐԴ 4386 12 ՕԳՈՍՏՈՍ 1893 11 ՍԕԻՖԻ 1311 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՈՐՈՒԹԻՒՆ ՊԼՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ,
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌وك غزه‌ته‌سى ادارەسنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արժէք		150
» » Վեցամսեայ » »		75
» » Եռամսեայ » »		40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Քրամ		56
» » Վեցամսեայ »		28
Ընդհատ թուոցի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Ցամ. Ոսկի		2
Գաւառաց թղթատարի ծանրագին Տարեկան		Դրուշ 50

Խմբագրութեանս ուղղուած գրութիւն կամ այլ գրութիւն եւ դիտողութիւն

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 12/24 ՕԳՈՍՏ. 1893

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆՔ

ԿԹՈՒՈՒԹԻՒՆ ԳԻՒՂԵՐՈՒ ՄԷՋ

Օվաճըդ, Նիկոմիդիոյ թեմին մէջ, հայարնակ գիւղ մ'է Տէօնկէլի արուեստեան կողմը մէկ ժամ հեռի։ Կը բաղկանայ 380 տունէ 2,400 բնակչաւ։

Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ այս գիւղ, նման իւր մերձակայ գիւղաքաղաքին, հաստատուած է 300 տարի յառաջ։ Մշակեալ բարեբեր հողեր և ժողովրդեան աշխատասիրութիւնը կ'ապահովեն նիւթական բարեկեցիկ վիճակ մը. բայց ի 30—40 զանազան արհեստաւորներէ՝ ժողովուրդն երկրագործ է, մշակելով գլխաւորապէս ծխախոտ և թթենի։ Գիւղացիք՝ շերամի յաջողութենէն քաջալերեալ՝ սկսած են կրկին թթենատաններու վերածել մերձակայ արտերն որք երբեմն թթենւոյ գեղեցիկ պարտէզներ էին։

Ժողովուրդն աշխատասէր, պարկեշտ, մաքրասէր է։ Փոփաքելի է որ Օվաճըդցիք իրենց մաքրասիրութիւնն ի հանդէս ածեն բառնալով նաեւ փողոցին մէջ տեսնուած աղտեղութիւններն, որք ի հարկէ շատ հեռի են ակնահաճոյ և քաղցրաբոյր տեսարան մը պարզելէ բնակչաց և այցելուաց առիթ։

Գիւղին մէջ կան իբր 30 բողբաքանք։ ունին իրենց ազօթատեղին, որ լուր օրերու մէջ իբր դպրոց կը ծառայէ բողբաքան ժողովրդին սակաւաթիւ աղջոց և ուստի մերժուած են մանկիկներ, չէ, ինչպէս կը յայտնէ դպրոցին մէջ փակցուած կանոնագիրը, դպրոցն Խանֆրէնցերը հանուելէն է։

Բողբաքանաց քարոզիչն է Պատ. Առաքել Աբրահամեան, որ իւր ուսումն առած է Արմաշու վանուց մէջ և աշակերտած համբաւաւոր Պ. Մուրատ վարժապետին։

Շաբաթապահ Պատ. Ծատուր ձմեռուան մէջ բաւական յուզում պատճառեր է հոս։ այժմ ամէն ինչ դադրած է և պատուելոյն անցեալ գործունէութեան իբր մնացորդ և յիշատակ կը մնան միայն երկու շաբաթապահներ, որք արդէն լքեալ իրենց քարոզչէն, հուսկ ուրեմն պիտի դառնան այն եկեղեցեաց ծոցն ուստի մեկնած էին։

Փոփաքեցայ տեսակցիլ այս երկու շաբաթապահներուն հետ. բայց աշխատելու գացած էին, վասն զի շաբաթի օր չէր այլ կիրակի, զոր ըստ իրենց վարդապետութեան չեն պահեր իբր օր հանգստեան։

Ասոնց մէկ գրքէն—զոր կարելի է անուանել դաւանագիրք շաբաթապահից—քաղելով կը նշանակեմ ստորեւ, առ հեռաքրքրութեան, բովը փաստերն ի նպաստ շաբաթի օրուան պահպանման։

«Մատթէոսի Ե. 18 համարը կը ցուցնէ թէ՝ Քրիստոսի նպատակը չէր պատուիրանները փոխել։ այս պատուիրաններէն մին էր եօթներորդ օրը լաքէմ պահել։

«Առաքեալք շաբաթի օրերը կը քարոզէին։ շաբաթն 60—63 անգամ յիշուած է Նոր Կտակարանի մէջ, մինչդեռ միաշաբթին (կիրակի) 5—6 անգամ միայն։ կանայք՝ ուրբաթ օր պատրաստուեցան, շաբաթ հանգիստ ըրին և միաշաբթին գացին Քրիստոսի գերեզմանը։

«Կոստանդին 321 թուականին օրէնք դրաւ արեգական օրն իբր հանգստեան օր պահել բոլոր քաղաքներուն մէջ՝ թող տալով երկրագործաց միայն որ նոյն օրը պարապին իրենց գործերով։ Եօթնեկին առաջին օրն արեւուն երկրպագութեան նուիրեալ էր։ Կոստանդին՝ ի դարձին, քրիստոնէութեան մէջ մտցուց այս նախկին սովորութիւնը։

«Լաւոդիկեայ ժողովն 364 ին առաջին անգամ հաստատեց ՏԷՐՈՒՆԱԿԱՆ ՕՐՆ, ևլն։

Օվաճըդցիք ունին գեղեցիկ եկեղեցի մը յանուն Ս. Լուսաւորչի, որուն կը սպասաւորեն չորս քահանայք։ և կեղեցւոյն մօտ շինուած են Վարդանեան և Վարդուհեան վարժարաններն։ առաջինոյն մէջ կ'ուսնին շուրջ 200 աշակերտք և վերջինոյն մէջ 100 աշակերտուհիք։ երեք ուսուցիչք և մէկ վարժուհի կ'աշխատին այս 300 աշակերտաց համար։

Վարդանեան վարժարանն ունի իւր ուսումնարանն ու ծաղկոցն, ուսումնարանի կարգերն եօթն են, որոց կ'աւանդուին հայերէն, թուրքերէն, աշխարհագրութիւն (յոյժ տարրական), թուաբանութիւն, քրիստոնէական վարդապետութիւն և գրագիտութիւն։

Ծաղկոցը բաժնուած է երեք կարգերու։ այս դասակարգութիւն կատարուած է ըստ կարողութեան զոր աշակերտք ունին ընթերցանութեան մէջ, որ գրեթէ միակ ուսումն է։ Ա. կարգ (քերական ունի ի ձեռին, գիր կը ճանչնայ)։ Բ. կարգ (հեգաբան՝ որ կը պարունակէ Սաղմոսաց Ա. կանոնը) և Գ. կարգ (Ընթերցարան)։ Ծաղկոցի այս երեսակ բաժանումն ընդհանուր է ի գաւառս։ Կարեւոր քաղաքի մը ծաղկոցին օրիորդը՝ որոյ հմտութեան ձգուած էր ամէն ինչ՝ սոյն բաժանումն պահած էր, միայն սա տարբերութեամբ որ Գ. փոխանակ Ընթերցարանի կարգ անուանելու Տիւզարան կոչած էր։

Վարդուհեան վարժարանն եւս ունի իւր ուսումնարանն և ծաղկոց։ ուսումնարանի գլխաւոր ուսումն է հայերէն (քերականութիւն և Աւետարանի թարգմ.)։ քիչ մը թուաբանութիւն, եկեղեցական երգեցողութիւն։ մինչեւ յուլիս 20 աւանդուեր է, ի ձեռն Պարտիզակցի վարժուհւոյ մը, ձեռագործ և կար։ այս վերջին դասն որոշուեր է յանձնել տեղային օրիորդի մը, պահանջեալ կարողութիւնն ստացած լինելով իւր նախորդէն։

Աղջկանց ծաղկոցը մանչոց ծաղկոցին կազմակերպութիւնն ունի։

Այս տեղեկութիւններն Օվաճըդի վարժարանաց վրայ՝ լաւ տպաւորութիւն մը չեն ըներ ընթերցողաց մտքին վրայ։ արդարև կը սպասուի որ այս գիւղին կրթասէր և աշխատող ժողովուրդն աւելի զոհողութիւն յանձնառնու լաւագոյն վիճակի մէջ դնելու իրենց զաւակաց այս միակ կրթարանը։ Դպրոցը, ներկայ պայմաններուն տակ, թերեւս զոհացուցիչ համարուէր ուրիշ տեղ մը, բայց ոչ յՕվաճըդ։

Վարժարանին ուսուցիչք իրենց հայրենակիցներն հմտիզել չանալով հանդերձ որ նիւթականնոր զոհողութեամբ մը, կրթական նոր պահանջներու համաձայն գալոց մ'ունենան, դանելու են եղանակ մը, աւելի օգտակարապէս գործածելու իրենց ժամեր։

Ինձ կը թուի թէ ներկայ ոյժերով իսկ կարելի է աւելի արդիւնաւոր գործել տարուած կրթական խնամքները։

Ուսումնարանի եօթը կարգերը չատ չեն տարբերիր իրենց իմացական զարգացմամբ և ուսմամբ։ առանց անպատեհութեան եօթն կարգաց երեքի վերածումը տարամտելի ժամեր պիտի թողու ուսուցչաց մեծապէս սատարելու աշակերտաց բնական և ճշմարիտ զարգացման։

Դպրոցին բարձրագոյն կարգի սանունէք որոց տարիքն ընդհանրապէս 14—16 է, չունին գրութեան վարժութիւն, և այս, ինչպէս դիտած եմ այլուր, սխալ ըմբռնման արդիւնք է։ կը կարծուի թէ աշակերտք պարտին նախապէս գրագիտութեան դասագիրք մը ուսանիլ և ապա սկսիլ շարադրութեան։ այս ինքնակար ուղղութեան հետեւանքն՝ աշակերտք կը մեկնին վարժարանէն առանց նամակ մը կամ ուրիշ պարզ բան մը գրելու կարողութեան։

Ցովհաննէս եֆ. Զըմչրեան, դպրոցին գլխաւոր ուսուցիչն, աւելի աղէկ կ'ընէ եթէ իւր աշակերտաց աշխարհաբար գեղեցիկ հատուածներ կարդացնէ, ասոնց գրական վերլուծումն ընել տալով, և զուգընթացաբար վարժեցնելով գրութեանց մէջ։

Ուրախալի պարագայ մ'է որ 14—15 տարեկան աղջիկներ՝ նշանուած՝ վարժարան կը յաճախեն։ Դժբախտաբար, շատ քիչ դաս ունին։ քիչ մը հայերէն, քիչ մը թուաբանութիւն, քանի մը շարականներ։ ահա այն է աղջկանց ուսման առարկայից գրեթէ ամբողջութիւն։ Դէպ առողջաբանական դասախօսութիւն մը հաստատուէր։ Մ. Ծ.

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ Նախարարապետ Տքթ. Վէքէրլէ Իշլ գնաց, Ֆրանձ Եղէգի Թագաւոր-Կայսեր հանդիսութեան ներկայացնելու ամուսնական օրինաց վրայ իւր ծանուցեալ ծրագիր։ Խնդրոյն կարեւորութեան պատճառաւ նախարարապետն ինք անձամբ տարած ներկայած է զայն, և ոչ թէ կրօնական ու դատական գործոց կամ ներքին գործոց Նախարարը։ Ն. Վեհափառութեան հանդիսութենէն կախում ունի ծրագրոյն մասուցումն ի Խորհրդարան, և Տքթ. Վէքէրլէի Նախարարութեան պաշտօնի վրայ մնալը։ Կայսրը տարւոյն այս եղանակին մէջ միշտ ամարանոցը կը գտնուի, սովորաբար յԻշլ, և հետեւապէս հոն տեղի կ'ունենայ սոյն կարեւոր խորհրդակցութիւն, որոյ ելքին անհամբեր կը սպասուի Հունգարիոյ մէջ։

ԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆ Յ'ԵՒԲՐՈՊԱ.— Ֆրանսական ընտրութիւնք, Ֆրանքֆուրտեան նոր խնդիրն, իտալական հանրային զգացման վերստին դիմադրիչ յարիւն՝ իբրեւ արտայայտութիւն հակաֆրանսական ուղղութեան, ասոնք եթէ օրուան խնդիրներն են, հնտախտն եւ Եւրոպիոյ մէջ երաշտութիւնը նուազ չեն զբաղեցներ միտքերը։ Սպանիոյ և հարաւային Ֆրանսայի մէջ մանաւանդ արտակարգ ջերմութիւն և երաշտութիւն կը տիրեն։ Իմաստիս չորեքշաբթի տաքութիւնը մինչեւ 44 աստիճան բարձրացաւ շուքի մէջ։ Երկրին մէջ այս աստիճան երաշտութիւն երբէք չեն տեսած։ Կ'ըսէ Թայմսի հեռագիր մը։ Իսպրոգետն մէջ բաւական ջուր չկայ ցաղքները դարձնելու կամ արտերն ու պարտէզները սուղելու, և այն հսկայ գետն Թակուս հիմա չատ տեղ անցանելի է հետիոտներու։ Արկանի նահանգին կարգ մը գաւառներու արջառաց երամներ կոխտուելու վտանգին մէջ են եթէ անձրեւ չգայ որ կենդանիները ջուրի երես տեսնեն։ Շատ մը անտառներ և ընդարձակ արօտավայրեր ինքնաբերաբար հրոյ ճարակ եղան, այնքան չորցած էին խոտերն և տերեւները։ Շատ մը գեղերու մէջ ջրոյ պակասութեան պատճառաւ, գիւղացիք իրենց ցորենի ամբարանոցին տախտակամածները գինով թրջելու վրայ են։

—Հարաւային Ֆրանսայի այլ և այլ կողմերէն ալ կը հեռագրուի թէ յարատեւ երաշտութեան պատճառաւ երկրին այն կողմը գետեր, առուակներ և աղբիւրներ ցամքած են, և տեղ տեղ ոչ միայն ջաղացքներ գադրած են, այլ և գործարաններ ու դարբնարաններ, որովհետեւ կոթմայներուն մէջ լեցնելու համար ջուր չկայ։

—Գերման լրագիրք գոհունակութիւն կը յայտնեն որ կայս. կառավարութիւնը Պերլինի մէջ առաջին անգամ ծուած հնտախտի երեք դէպքերն ինքն իսկ ամէն լրագրէ առաջ Պաշտօնական Օրգէրն մէջ հրատարակելով իբրեւ բուն իսկ ոչխան հնտախտ, հասարակաց վատահութիւնը գրաւած է թէ ոչինչ թաքուն պիտի պահուի Պերլինի մէջ։ Հասարակութիւնն այժմ լիակատար վստահութեամբ կը տեղեկանայ պաշտօնական աղբիւրէ և առաջին կարգի գիտնականաց հետազօտութենց համեմատ թէ հնտախտէ մեռնող երեք անձինքնոյն իսկ իրենց անխոհեմութեան զոհ գացած են։ Ոչ միայն յաին ծայր աղտոտութեան մէջ կ'ապրէին, այլ ուսական Լեհաստանի վարակեալ գաւառներէն ուտեստ գնելու անխոհեմութիւնը գործած էին, և բնաւ տարակոյս չկայ թէ կերած կամ խմած բաներնին հիւանդութեան սերմերը կը կրեր։ Այս երեք դժբախտ Լեհացիներուն հետ յարաբերութեան մէջ գտնուած ամէն անձինք ապահովական դրութեամբ կատարեալ մաքրութեան ենթարկեցան, և առ այժմ նոր ճարակման լուր չկայ Պերլինի մէջ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ.— Կրթական Նախարար Պ. Բօէնքառէ երկաթուղեայ ընկերութիւններէն ձրի երթեւեկի տոմսակներ խնդրած էր վարժապետներուն համար, որպէս զի կարենան աւելի դիւրաւ ի գործ դնել իրենց ընտրողութեան իրաւունքն։ Ընկերութիւնը, նկատելով թէ վարժապետներէ աւելի հասոյթ չունեցող ուրիշ քաղաքացիք՝ իրենց ընտրողական իրաւունքն ի գործ դնելու համար՝ կառավարական ձրի տոմսակներ չեն վայելեր, ոչ ալ նոյնքան թոշակ ունեցող ուրիշ կառավարական պաշտօնեայներ նոյն տեսակ դիւրութիւն մը կը վայելեն, և նկատելով թէ Պ. Բօէնքառէ վարժապետներուն համար այսպիսի բացառութիւն մ'ընելով իւր մասին ընտրական տնօրէնութիւն մ'ըրած կրնայ համարուիլ, իրենց ուղեցած օրինական իշխանութեան համեմատ մերժողական պատասխան տուին առ Պ. Բօէնքառէ։

—Ի Նեօյլի, մերձ ի Փարիզ, ընտրելի հանդիսացած է նախկին պուլանժիստական երեսփոխան Պ. Մոռիս Պառէս «անկապաշտ» վիպասանն, որ թէեւ հռչակ հանած է իբրեւ դրող, բայց խեղճ ատենարան մ'ըլլալը ցոյց տուաւ վերջին նստաշրջանին մէջ։ Նոյն շրջանակին մէջ ընտրող կը հանդիսանայ նաեւ արմատական Պ. ար Բրէսանսէ, որդի բողոքական երեց հանգուցեալ Պ. տր Բրէսանսէի և արտաքին քաղաքականութեան ճարտարագոյն խմբագիրն Թէմպի մէջ։ Պ. Պառէս ի մեծամասնութեան դրդեց զՊ. տր Բրէսանսէ, բայց յայտնի չըլլալով թէ ո՛վ էր զառաջինն անարգուողը, խնդիրն ենթարկեցաւ իրաւարարներու, որք ընտրութիւններէն եաքը միայն պիտի արձակեն իրենց վճիռը։ Բայց եթէ ի բաց առնուին խարազներու և Ֆրանսայիներուն միջեւ ծագած գործն, այս անգամի ընտրական պայքարը ծանր դէպք մը չէ պատճառած։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Բանեղէնիք շոգեւնաւային ընկերութեան տնօրէն Պ. Բոնդանդին Բսախարոբուլօ այս կիրակի Պիրէոսի փողոցէ մը անցած ժամանակ խոշոր ցնապերով զինեալ երկու անձինք իւր վրայ յարձակեցան և գլխուն ու թեւերուն անխնայ հարուածներ իջուցին։ Դանակ ալ քաշեցին թէեւ, բայց բարեբախտաբար մի քանի անցորդք ժամանակ չմոռացին որ իրենց չար խորհուրդն ի գործ դնելին։ Պ. Բսախարոբուլօ արիւնլուայ վիճակի մէջ իւր բնակարանը տարուեցաւ, ուր ոստիկանապետն եկաւ տեսնել զինք, և բժշկական խնամց շնորհիւ, հիմա քիչ մը աղէկ է։ Կ'ըսուի թէ չարագործք արձակեալ պաշտօնեայներն են այն ընկերութեան, և վրէժ լուծել ուզած են պատուական մարդէ մը։

ԺԱՆՆ Տ'ԱՐԲ.— Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ ծովային նախարար ՌիէՖնիէ ծովակալ նախագահեց Ֆրանսայի անուանի գիւղատնտեսուն Ժանն Տ'Արքի արձանին բացման հանդէսին, որ կատարուած է ի Շինոն։ Այս առթիւ Ֆրանսական լրագիրք՝ առանց դաւանական և կուսակցական խորութեան՝ ներբողական յօդուածներ գրեցին Ժանն Տ'Արքի վրայ, և գովեցին նախարարութիւնն՝ իւր ներկայութեամբ հանդէսը փառաւորելուն համար։

ՄԻՍՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԷ.— Միչիկանի մէջ տեղային իշխանութիւնն օրէնք մը հաստատած է, որուն համեմատ երկաթուղւոյ մեքենաները բանեցնող պաշտօնեայք ամենեւին ոգելից ըմպելիք չգործածող մարդոց մէջէն պէտք է ընտրուին։ Երկաթուղւոյ ո՛ և է ընկերութիւն որ այս կանոնին հակառակ կը շարժի, գործածած իւրաքանչիւր պաշտօնէին համար 500 տոլար տուգանք պիտի վճարէ, և նոր պաշտօնեայ պիտի ընտրէ որ բնաւ ոգելից ըմպելի չխմելու սովորութիւնն ունենայ։ Սոյն կանոնին դրուելուն պատճառն այն է որ քննութեամբ ապացուցուած է թէ երկաթուղւոյ կարգ մը արկածք գլխաւոր վարիչ պաշտօնեայներուն ու մեքենավարներուն գինովութեան վերագրելի են։

ՆՈՐՎԷԿԻԱՅԻ մատենագիր Պ. Համզուն, որոյ ամենէն ուշագրաւ գործն է «Անօթութիւն» անուամբ վէպն, այս օրերս Փարիզի սրճարանի մը մէջ սպասաւորի պաշտօն ստանձնեց։ Մարդն ուզած է Փարիզեան կեանքն ուսնիլ և Ֆրանսերէնի մասին ունեցած ծանօթութիւնն ու վարժութիւնը կատարելագործել, և ազբատ ըլլալով, իւր փափաքն իրագործելու ուրիշ մէջոց չէ գտած բայց եթէ այսպիսի ծառայական պաշտօն մը ստանձնել հոն։

ԵՂԱԿԱՆ ՊՍԱԿՆԵՐ տեղի կ'ունենան Նոր Աշխարհին մէջ։ «Պղնձի» գետն յորդած ըլլալով վերջերս, սպասկիր պատուերն Պ. Իքին չկրցաւ գետէն անցնիլ, և հարսն ու փեսայն Պ. Հէնրի Վիլէն և Օր. Եդգար Ուայթ չկրցան պատուէրին քով գալ։ Հետեւապէս, պատուէրին ջուրին մէկ եզերքը կեցած, սիրակցորդ ամուսնալ դիմացի եզերքը, պսակի օրհնութիւնն յորդահոս գետին մանչող կհակնիներուն վրայէն դիմացի եզերքը զրկուեցաւ ձեռքի շարժումներով ու բանիւ բերանոյ, եւ սոյն ազնկալի արարողութիւնը վաւերական համարեցաւ։

ԴԻԱՅԻԶՈՒԹԻՒՆՆ ընդունելով, Արեւմտեայք ոմանք նորութիւն մ'ի գործ չդրին։ Ծայրագոյն Արեւելից մէջ ուրեք ուրեք ի վաղուց ի գործ կը դրուի դիակիզութիւն, փոխանակ թաղման։ Օրինակի համար, Սիամի մէջ վերջերս աւագ անձնաւորութեան մը դիակիզումն այնքան հանդիսաւոր եղաւ որ ութսուն հազար անգլիական ոսկի ծախք գնաց։

ԾՈՎՈՒ ԲԱՂՆԻՔ մտնողներուն համար տարւոյն այս եղանակին մէջ բժիշկները շատ մը պատուէրներ կը հրատարակեն։ Անոնցմէ մին ալ սա է որ ծով մտնողներ պէտք է բուրդի կտորով մը իրենց ականջները խցեն, որպէս զի յանկարծակի յորձանք մը կամ պաղութիւն մը չվնասէ ականջին ներքին թաղանթին, որոյ խզումն ամենածանր արկած մ'է մինչեւ։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»ի (12)

ԺԻԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻՔԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՆԱԽԱԲԱՆ

ՕԼԻՈՒԼԻ ԿԻՐՃԵՐԸ

—Ի՞նչ ըրիք ինծի, գոչեց Թիապարը։ Կը հարցունէ՞ք... կեցէք, Մառի, մոռցիր եր... բայց ես կը յիշեմ... և որովհետեւ պէտք է օգնել ձեր յիշողութեանը... գոհ պիտի ընեմ ձեզ...

Մայրը, սարսափահար, քաղուկներուն մէջ առած էր մանուկն և հիմակ կ'օրօրէր զայն խենդի մը անգիտակից շարժումովը...

—Ասկէց հինգ տարի առաջ, Մառի տը Մովիլէր... Պիքառ որսորդապահ էր Պ. տը Մովիլէր կոմսին քով... գԹալով՝ կը տոր մը հաց նետած էին իրեն... վասն զի բան մը չէին պարտեր անոր... վերջապէս ի՞նչ էր Պիքառ... պիտակ մը, աւելի գէշ, ընկերկիկ տղայ մը... օր մը անցորդ մը ճամբուն վրայէն գտած էր զայն, ուր կը հեծէր փոսի մը մէջ... Ոճիր մը եղաւ ասիկա, վասնզի լաւագոյն էր որ տղան չան մը պէս սատկէր...

Թիապարը խօսքն ընդհատեց, և իր համբարձիկ բռունցքով երկինքին սպառնաց։

—Ձեմ գիտեր ո՛ւր մեծցած էի և չեմ գիտեր ի՞նչպէս, միշտ ողորմութեամբ։ Պահ մը, երի՛ցս խենդ, մտածեցի, բան մը չըլլալով, բան մը ընել ինքզինքս։ Այո, արդարեւ, աշխատեցայ, սորվեցայ, և երբ քաղաք կ'երթայի՝ կ'ըսէի ինքնիրենս. ո՞վ գիտէ, թերեւս քու տեղդ կանխաւ որոշուած է այս ամէն մարդերուն մէջ. որք կ'անցնին առանց իսկ երեսդ նայելու։ Օ՛հ, նախանձը, ահարկու կիրք որ հոգին կը սեղմէ և կը կրծէ, որ անդադրում մեր ականջին կը հնչեցուցնէ դիւասարսուռ մահազանգ մը, որ մեր աչուքներուն առջեւ կը փռէ չլացուցիչ պատկերներ որք միշտ կ'անհետին... Օր մը չեմ գիտեր որին առջեւը յանկամ խօսեցայ իմ ապագայի երազներուս վրայ։ Ա՛հ, ի՞նչ քրքիջ։ Դո՛ւն, Պիսքառ, մուրացկա՞նը, թշուառակա՞նը... խնդացին վրաս, նախատեցի՛ն զիս։ Օ՛հ, այն օրը անոր աստելութիւն մը համակեց զիս բոլորովին, և այս աստելութիւնն էր որ ուժ կուտար ինծի։ վասնզի եթէ չըլլար այս նոր նպատակը, այն փայլուն վրէժը զոր պիտի լուծէի զիս արհամարհող և իմ վրաս ծիծաղող մարդոցմէ, պիտի մեռցուցեի ինքզինքս։ Պ. տը Մովիլէր մուրացիկի մը պէտք ունէր որ գիշերի իր խոզերը պահպանելու։ Բարեհաճեցան զիս ցուցունել, բարեհաճեցաւ զիս ընտրել։ Գէթ ա՛լ անօթի չէի մնար՝ գձուձ անասուններուն հետ ապրելով և ուտելով։ Մեծցայ։ Իմ պարապ ժամերուս ճարպիկ պարտիզպան մը եղայ։ Պ. տը Մովիլէր ինձ յանձնեց քանի մը ծաղկոցներ։ վերջապէս որսորդապահ եղայ։ Ծառայի արհեստ մըն էր այս, ըսիք դուք։

Հոգս չէր։ եթէ Պ. տը Մովիլէր իր կառապանն ալ ընէր զիս, պիտի ընդունէի։ Գիտէ՞ք ինչու, Մառի։

Աղջիկը դէպ անոր չդարձուց գլուխը։

Սարսուռ մը յուզեց Պիքառի մարմինը. շարունակեց։

—Ա՛լ չէի ուզեր բաժնուիլ Պ. տը Մովիլէրի տունէն։ պատրաստ էի կրել ամէն արհամարհանքներ, գլուխ ծռել ամէն ստորնութիւններու, վասնզի...

Նորէն կեցաւ, յետոյ քուռն շարժումով մը։

—Վասնզի, գոչեց, ես Պիքառ, խոզարածը, մուրացիկը, պիտակը... կը սիրէի ձեզի, Մովիլէր կոմսին աղջիկը...

Զգուանքի բացագանչութիւն մը խուսափեցաւ Մառի շուրթերէն, որ ձեռներուն մէջ պահեց ճակատը...

—Ա՛հ, լռեցէք... գոչեց Պիքառ որուն ակռաները կը կճրտէին քստմնելի ժըխորով մը։

Ցետոյ, լռութենէ մը ետքը։

—Մնաց որ, ի՞նչ հոգս, նախատեցէք զիս... վրիժառութիւնս ձեռքս է, և կ'երդնում ձեզ որ սոսկալի պիտի ըլլայ, այնքան սոսկալի որ ձեր երազներուն մէջ իսկ չեք կրցած նախատեսել զայն... Այո, կը սիրէի ձեզի... երբ կ'անցնէիք, կը պահուըտէի մացառներուն մէջ... և ձեզի կը դիտէի... խենդ էի... Այն ատեն երբ մեր անտառներուն մէջէն կ'երթայիք անկասկած, ի՞նչպէս չնետուեցայ ձեր վրայ, իմ որջս տանելու համար ձեզի... չե՛մ գիտեր, և սակայն քունքերս կը ըղղային, կարմիր քօղ մը կը ծածկէր աչքերս... երբ ա՛լ հոն չէիք գտնուեր, կը գայթաղէի աւազին վրայ զոր կը խածատէի... Օ՛հ, որչափ երկար եղաւ այն շաբաթուանը. կը կռուէի... խոյս տալ կուզէի։ Բայց կամքս աւելի զօրաւոր ուժ մը ձեր քով կը պահէր զիս... Օր մը վերջապէս, դգացի որ ա՛լ կարողութիւն չունիմ կռուելու... Մաձի տը Մովիլէր, մոռցա՞ք ինչ որ տեղի ունեցաւ այն օրը։

Մանկամարդ կինը չպատասխանեց։ Միայն իր ակնարկ հանդիպեցաւ թիապարի ակնարկին։

—Որսի տարաւարներէն մէկը մտած էիք... Ձեր Մարիլա քոյրն հեռացած էր... ես, ապուչս, կը թափառէի տունին շուրջը... ձեր վրայ մտածելով... կրկնելով. «Կը սիրե՞մ զինքը... Կը սիրե՞մ զինքը» Ցանկարծ, ադմուկ մը լսեցի... թուփի մը մէջ կծկուեցայ... և այն ատեն... երկի՞նք երկիր... ինչո՞ւ կայծակը չչարխափեց զիս... Մարդ մը գուրս կ'ելլէր տարաւարէն... և այս մարդը Ժաքն էր։ այո, Ժաք տը Քոսթպէլը, որ կը մատնէր իր բարերարը, որ ազնիկը կը գողնար անկից... Վերջապէս Ժաքը, ձեր սիրտարքը... Մառի մը կրթնեցայ չկնալու համար... Անդէն էի... Ա՛հ, ի՞նչպէս պիտի զարնէի զայն ուրախութեամբ... Արդէն հեռացած էր երբ տակաւին հոն էի ես, ընչասպառ, շուրթերս փրփրոտ... Այն ատեն չեմ գիտեր ի՞նչ զօրութիւն մղեց զիս... Տղաւարը մնայ...

«Հոն էիք դուք, ծնրադիր, աղօթելու վրայ... անոր համար, այնպէս չէ՞... ի՞նչ ըսի ձեզ... միթէ կը յիշե՞մ... բոլոր կեանքս, հոգիս, արիւնս էր որ ձեր ոտքին տակ կը դնէի... Եւ դուք, օ՛հ, սոսկալի բան է... կարծես չլսեցիք զիս... Ոտքի ելաք... կամաց կամաց... յետոյ դուռը ցուցունելով ինձ։ «Դո՛ւրս ելէք» ըսիք։ Այո, «դուրս ելէք» ինչպէս քիչ մը առաջ։ Բայց այն ատեն ձեր գիրին էի... Ձեր շուրթերէն հիւսած մէկ բառով մարդ կը սպանէի... գողութիւն կ'ընէի... Այսօր, ուրիշ բան է... Ես ծառան էի... դուք տիրուհին էիք։ Այսօր, ես եմ տէրը և դուք էք գերին...

Այս մարդուն կատաղութիւնը ահագին էր։ Եւ յիրաւի, գինք տեսնողը պիտի մտածէր թէ այն չորարձակ աչուքները, այն փրփրալից բերանը մարախրսո՞ մը թէ խենդի մը աչքերն ու բերանն էին։

Ինչպէս քիչ մը առաջ կոչած էր ինքզինքը, անծանօթ պիտակ մը, ճամբու մը եզրէն գտնուած տղայ մըն էր... Ո՞սկիկ կուգար, և ի՞նչ արիւն կը վազեր երակներուն մէջ...

Շատ անգամ սոսկալին՝ վեհին կը հասնի։ Պիքառ, բարկութենէ այլակերպ, գրեթէ գեղեցիկ էր։

Այս նոզվքին, մանչիւնի պէս անոր կուրծքէն խուսափող այս հայհոյանքներուն տակ ջախջախուած, Մառի, վար ինկած էր... կուրծքին վրայ աւելի ջլագծրէն սեղմելով փոքր մանուկը որ ցաւագին կիրպով կը ճչէր։

Պիքառ լռած էր։

Մառի զայն հարցափորձելու քաջութիւնը չունեցաւ։

Կը սպասէր։

Թիապարը, ճակտին վրայ սեղմեց երակս։ Հոգիս, արիւնս էր որ ձեր ոտքին տակ կը դնէի... Եւ դուք, օ՛հ, սոսկալի բան է... կարծես չլսեցիք զիս... Ոտքի ելաք... կամաց կամաց... յետոյ դուռը ցուցունելով ինձ։ «Դո՛ւրս ելէք» ըսիք։ Այո, «դուրս ելէք» ինչպէս քիչ մը առաջ։ Բայց այն ատեն ձեր գերին էի... Ձեր շուրթերէն հիւսած մէկ բառով մարդ կը սպանէի... գողութիւն կ'ընէի... Այսօր, ուրիշ բան է... Ես ծառան էի... դուք տիրուհին էիք։ Այսօր, ես եմ տէրը և դուք էք գերին...

Այս մարդուն կատաղութիւնը ահագին էր։ Եւ յիրաւի, գինք տեսնողը պիտի մտածէր թէ այն չորարձակ աչուքները, այն փրփրալից բերանը մարախրսո՞ մը թէ խենդի մը աչքերն ու բերանն էին։

Ինչպէս քիչ մը առաջ կոչած էր ինքզինքը, անծանօթ պիտակ մը, ճամբու մը եզրէն գտնուած տղայ մըն էր... Ո՞սկիկ կուգար, և ի՞նչ արիւն կը վազեր երակներուն մէջ...

Շատ անգամ սոսկալին՝ վեհին կը հասնի։ Պիքառ, բարկութենէ այլակերպ, գրեթէ գեղեցիկ էր։

Այս նոզվքին, մանչիւնի պէս անոր կուրծքէն խուսափող այս հայհոյանքներուն տակ ջախջախուած, Մառի, վար ինկած էր... կուրծքին վրայ աւելի ջլագծրէն սեղմելով փոքր մանուկը որ ցաւագին կիրպով կը ճչէր։

Պիքառ լռած էր։

Մառի զայն հարցափորձելու քաջութիւնը չունեցաւ։

Կը սպասէր։

Թիապարը, ճակտին վրայ սեղմեց երակս։ Հոգիս, արիւնս էր որ ձեր ոտքին տակ կը դնէի... Եւ դուք, օ՛հ, սոսկալի բան է... կարծես չլսեցիք զիս... Ոտքի ելաք... կամաց կամաց... յետոյ դուռը ցուցունելով ինձ։ «Դո՛ւրս ելէք» ըսիք։ Այո, «դուրս ելէք» ինչպէս քիչ մը առաջ։ Բայց այն ատեն ձեր գերին էի... Ձեր շուրթերէն հիւսած մէկ բառով մարդ կը սպանէի... գողութիւն կ'ընէի... Այսօր, ուրիշ բան է... Ես ծառան էի... դուք տիրուհին էիք։ Այսօր, ես եմ տէրը և դուք էք գերին...

Այս մարդուն կատաղութիւնը ահագին էր։ Եւ յիրաւի, գինք տեսնողը պիտի մտածէր թէ այն չորարձակ աչուքները, այն փրփրալից բերանը մարախրսո՞ մը թէ խենդի մը աչքերն ու բերանն էին։

Ինչպէս քիչ մը առաջ կոչած էր ինքզինքը, անծանօթ պիտակ մը, ճամբու մը եզրէն գտնուած տղայ մըն էր... Ո՞սկիկ կուգար, և ի՞նչ արիւն կը վազեր երակներուն մէջ...

Շատ անգամ սոսկալին՝ վեհին կը հասնի։ Պիքառ, բարկութենէ այլակերպ, գրեթէ գեղեցիկ էր։

Այս նոզվքին, մանչիւնի պէս անոր կուրծքէն խուսափող այս հայհոյանքներուն տակ

ՀՈՂԻ ԱՐԺԷՔ։—Այս օրերս ֆրանսացի կալուածատէրերէ բաղկացեալ գնահատիչ մարմին մը որոշեց զի 450 հազար օսմ. ոսկւոյ գումար մը վճարուի ուրիշ կալուածատէրի մը, որ երբեմն գիւղապետ եղած է, և որոյ կարգ մը արտերն հանրային իշխանութեան կողմէ յօգուտ հասարակաց գրաւուած են՝ կոյսուղիներու շինութեան առթիւ։ Բախտաւոր կալուածատէրը ժամանակաւ այս արտերը գնած է եղեր մի միայն յասուն ֆրանքի վճարմամբ։ Հողագնդիս վրայ ամենէն շահաւոր գործառնութիւնը կրնար համարուիլ այս «գրաւում անհատական սեփականութեան յօգուտ հասարակաց»։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական ժողովը երէկ ի նիստ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ ընդ առաջամեայ նախագահութեամբ Պատրիարքական Դեր։ փոխանորդ Հօր և առենապետութեամբ Վսեմ։ Մաքսուտ Սիմոն պէյի։ Ժողովը ի միջի այլոց զրաղեցաւ նաեւ հետեւեալ խնդիրներով։

Դասը գիւղի Թաղական Խորհրդոյ ընտրութիւնը ըստ օրինի կատարուած և ընտրողական ժողովոյ կողմէ յայտագրուած էր կատարուած ընտրութեան արդիւնքն։

Ժողովը ուշադրութեան առնելով նոյն յայտագիրն, կատարուած ընտրութիւնն օրինաւոր գտաւ և հաստատեց։

Ժողովը նոյնպէս օրինաւոր գտնելով Մաքրի գիւղի Թաղական խորհրդոյ ընտրութիւնն, որ տեղեկագրուած էր, հաստատեց։

Ռոտոսթօի առաջնորդ Դեր։ Հայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան իր անձնական տարութեան պատճառաւ հրաժարական մատուցած էր պաշտօնէն, դանգատելով միանդամայն Հայրենի լրագրոյ իրեն նկատմամբ ըրած հրատարակութեանց դէմ։

Ժողովը նկատելով որ Տ։ Հայեակ եպիսկոպոսի մատուցած նախորդ հրաժարականը մերժուած է արդէն Խառն Ժողովոյ կողմէ և Գաւառական Վարչութիւնն ու եկեղեցականաց դասն կը փափաքին միշտ տեսնել զինքն ի գլուխ առաջնորդական պաշտօնին։ այս անգամ եւս յատուկ հրաւիրակներ յուղարկէր են ի Պոլիս զինքն իր վիճակը տանելու համար, նկատելով նաեւ որ տեղի չկայ լրագրական այս կարգի հրատարակութեանց դէմ բողոք բառնալու և անոնց կարեւորութիւնը ընդայելու, և թէ երբ հրատարակութիւնք չափազանցութեան հանին՝ Ազգ։ Վարչութեան կը պատկանի կարեւորը անօրինել վարչական եղանակաւ, որոշեց այս մասք պատասխանել Առաջնորդին գրութեան և հրաւիրել զինքը մեկնիլ իր վիճակն յառաջիկայ Ս։ Աստուածածնայ տօնէն առաջ։

Հոգեւոյս Սրուանձտեանց Տ։ Գարեգին եպիսկոպոսի ժառանգաւորդք ներկայացան ժողովին, և այս անգամ ամենքն ի միասին համակերպութիւն յայտնելով հանգուցեալին կամակին ամբողջովին գործադրութեան՝ հաղորդեցին իրենց տեսութիւններն անոր կամաց իրագործման եղանակին նկատմամբ։

Ժողովը գոհութիւն յայտնելով յիշեալ ժառանգաւորաց այս տրամադրութեան և համակերպութեան, անոնց հետ բանակցութեամբ հարկ դատեց Մասնախումբ մը կազմել և պաշտօն յանձնել անոր հոգեւոյս Սրբազանին կամակին տրամադրութեանց համաձայն անոր գործադրութեան միջոցները սահմանել, ապագայն ապահովելու համար կանոնագիր մը ծրագրել և ներկայացնել Վարչութեան վաւերացման, ինչպէս նաև կամակալ գումարը շահագործուելու համար այժմէն ձեռք առնուլ յարմար դասուած միջոցներն և յայտագրել։

Մասնախմբի անդամք են։

Աբիկ	էֆ։	Ունճեան
Յովհաննէս	»	Կիւմշեան
Մկրտիչ	»	Ասասեան
Վարդան	»	Պապիկեան
Յարութիւն	»	Սրուանձտեանց
Զգօն	»	Ղազարեան

Կը լսենք թէ Քաղաքական ժողովոյ որոշմամբ Սրուանձտեանց Սրբազանի ծանօթ Նպատակաւ թողած հազար ոսկին պիտի յանձնուի Բերայի կալուածոց մասուկին՝ ժամանակ մը շահագործուելու համար հարիւրին հինգ տոկոսով։

Ցնտեսական Խորհուրդն երէկ ատենապետութեամբ Մելիքեան Եղիազար էֆ։ ի իւր սովորական նիստը գումարեալ ի միջի այլոց զրաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

Սամսթիոյ Ս։ Գէորգ եկեղեցւոյ միաձայն մատակարարութեան հաշուեցոյցը ներկայացուած լինելով կեդրոնական համարակալութեան յանձնուեցաւ ի քննութիւն և ի տեղեկագրութիւն։

Գուս-գափսի դրսի ազգ։ վարժարանին չնչերը քաջալերման վիճակին հասած լինելով, Ցնտեսական Խորհուրդն ըստ յանձնարարութեան Ամեն։ Ս։ Պատրիարքը Հօր ակէց առաջ յիշեալ չնչերը ճարտարապետական քննութեան ենթարկած և իւր տեղեկագիրը մատուցած էր։ Յիշեալ թաղի Թաղական Խորհրդոյ գիւանն երէկ Ցնտեսական Խորհրդոյ ներկայանալով և յայտնելով թէ վիշերու վտանգը մօտալուտ է և անկարելի է այլ եւս աշակերտ թողուլ անդ, խնդրոյն ստիպողականութիւնը պարզեց և անմիջական անօրինութիւն խնդրեց։ Ցնտեսական Խորհուրդն յիշեալ վարժարանի նորոգութեան ծախսուց մասին Թաղական Խորհրդոյ հետ խորհրդակցութիւն մը կատարելէ յետոյ՝ որոշեց խնդիրն յայտարարել Վարչութեան և խնդրել վարժարանի նորոգութեան մասին արտօնութիւն ստանալու համար հարկ եղած դիմումն ընել։

Քաղաքական ժողովը ըստ առաջարկութեան Ցնտեսական Խորհրդոյ արտօնած լինելով Պէյքօզի եկեղեցապատկան երկու կալուածոց վաճառումն, վարժարանի նորոգութիւնն և վարժարանի գեղեցիկ մասագրդ մասին վրայ երկու կալուածի շինութիւնն, որոշուեցաւ այս մասին հարկ եղած հրահանգը տալ Թաղական Խորհրդոյ և երմտից Ցեսուչ էֆէնտիին հսկել նոյն գործողութեանց վրայ։

Նկատողութեան առաւ Բերայի կալուածոց հրաժարեալ Հոգաբարձութեան պաշտօնավարութեան տեղեկագիրն և գնահատելի ու գոհացուցիչ գտնելով զայն, որոշեց յայտագրել Վարչութեան։

Դեր։ Հայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան այս իրիկուն կը մեկնի մայրաքաղաքէն ի Ռոտոսթօ, իրեն ընդ առաջ եկող պատգամաւորաց հետ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Անակնկալ եւ չարաչուք արկածի մը հանդիպելով, բարիւղի բոցերով պրած կը հեծէի մահուան դուռը և զրեթէ անխուսափելի եղած էր մահս, այլ շնորհիւ թագիս աղքատաց Խնամակալութեան կողմանէ տրուած անմիջական դարմաններու, չուրջ յիսունօրեայ հիւանդութեան տառապանքով մը կեանքս փրկուած է այսօր։

Առ այս կը փութամ իմ սրտագին երախտագիտութիւններս յայտնել հրապարակ բարեկամ Խնամակալութեան և իւր անօրէն խորհրդոյն, որ ոչ մէկ ջանք ու զոհողութիւն չի խնայելով՝ վերահաս մահուանէ մը ազատեց զիս։ Մասնաւորապէս Խնամակալութեան բժիշկ Տոքթ։ Մարտիրոս էֆէնտի Գրիգոճեանի՝ հիւանդութեան ամբողջ շրջանին մէջ ի գործ դրած խրոճամիտ հոգատարութեան հանդէպ յաւէտ երախտապարտ մնալ պարտաւոր եմ առ ինքն, նոյն երախտագիտութիւնս նաեւ Մեծ։ բժշկաց, Տոքթ։ Եաղուպեանի եւ Տոքթ։ Նազարէթեանի, որք Խնամակալութեան հրաւիրանօք հաճեցան բժշկական խորհրդակցութեան գալու՝ հիւանդութեանս ամենածանր օրերուն։ Ցատուկ շնորհակալութիւններս նաեւ Խնամակալութեան Տընօրէն խորհրդոյն ազնիւ անդամց, որք փութացին անձամբ մխիթարել զիս իմ յուսահատ վայրկեաններուս մէջ։

ԱՂԱՒՆԻ ՏԷՑԻՐՄԷՆՃԵԱՆ

10 օգոստոս 1893
Սալմաթօմրուկ

Յառաջիկայ կիրակէ՝ Ս։ Աստուածածնայ Վերափոխման տօնն և Ս։ Թագաւոր Եկեղեցւոյս տօնախմբութիւնը լինելուն, Մուրատանց Դեր։ Տ։ Մեսրոպեդէկ Սըրբազան հանդիսաւոր է պատարագել յեկեղեցւոյ գիւղս։

Ուստի հեռաւոր թագրէ գիմող ուխտաւորաց կը յիշեցնենք այս առթիւ՝ թէ նոյն օրը Եկեղեցւոյ մէջ գիշերուն արգիլեալ է, և առաւօտուն գալու ու երեկոյին վերադառնալու համար երթեւեկութեանց դիւրութիւններ կան։

Ի Դիմաց հրաժ։ Թաղ։ Խորհրդոյ Գատրգիւղի

Ադիեանոպոլիս Ադիեանոպոլիս
Մ։ ՇԻՐԻՆԵԱՆ Կ։ Ս։ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ

ՀԵՆՐԻՆ ՀՈՒՐՆԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆԵՐ։ — Բապիսի աստիճան տրուեցաւ Գոնեաի վերաքննիչ ատենի քարտուղարներէն Բեամիլ էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Գուշ Ատսի Ցուննաց Մետրապոլիտ Տ։ Գոնոմեանթիւնսի։

Զորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ գաղթականաց յանձնաժողովոյ դիւանին գեր-անօրէն Ապտուլլահ էֆէնտի։

Արհեստական շքագրամ՝ խտացի Պ։ Լուիճիի։

Ի ԿԱՅՍ։ ՊԱԼԱՏ։ — Բարձր։ Մեծ։ Եպարքոսն և ոստիկանութեան Վսեմ։ Նախարարն երէկ կայս։ պալատ երթալով ոտացան Վեհ։ Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ։ ԴՈՒՌՆ։ — Փարիզու օսմանեան դեսպան Վսեմ։ Խատ փաշա, որ արձակուրդով մայրաքաղաքս եկած է, երէկ Բ։ Դուռն երթալով այցելութիւն տուաւ Բարձր։ Մեծ։ Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ։ Նախարարին։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ։— Բ։ Դրան ուրչմամբ, որ վաւերացած է կայս։ Իրատէով, քաղաքապետութեան ժողովին մէջ բժիշկներ պիտի գտնուին՝ հանրային մաքրութեան համար խորհրդակցութիւններ կատարուած պահուն և կարծիք պիտի յայտնեն։

—Քաղաքապետ Վսեմ։ Բրսլան փաշա հրամայած է թաղապետական շրջանակաց որ աղբերու փոխադրութեան յատուկ սայլերը գիշերներն ևս բանելով փողոցները մաքրեն։

—կայս։ Իրատէի մը համաձայն թաղապետական բժիշկները ևս իրենց պաշտօնատեղին պիտի գտնուին ի հարկին հիւանդներ դարմանելու համար։ Քաղաքապետութեան յատուկ ինչպէս նաեւ հիւանդանոցներու բժիշկները ի բենց պաշտօնը կատարելէ յետոյ, պարապ ատենին թաղապետական բարապանց հետ քննական պտոյտներ պիտի կատարեն։

—կայս։ Իրատէի մը համաձայն, ձիերը Մուսթաֆա Փաշայի մաքրանոցին համար ալ զինուորական երկու բժիշկներ պիտի գտնուին։

—Իզմիրէն Առողջապահական վարչութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ առջի օրը նոյն քաղաքին մէջ կասկածելի հիւանդութենէ 19 դէպքեր ու 9 մահեր պատահեր են։

—Այսրնի կուսակալ Հասան Ֆէհմի փաշայի կարգադրութեամբ 28 անձերէ բաղկացեալ նպաստամատոյց յանձնաժողով մը կազմուած է օգնելու համար Իզմիրի մէջ կասկածելի հիւանդութեամբ վարակուողներուն։ Ցարդ 350 ոսկւոյ նպաստ մը հաւաքուած է։ Այդ յանձնաժողով ամեն թաղերու մէջ մասնաճիւղեր պիտի ունենայ։ Թաղապետութեան Նախագահ Մէհմէտ էֆէնտիի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը ևս կազմուած է նպաստելու համար Դարբը եազալի կողմը գտնուած գործաւորներու, որք ներկայ պարագային բերմամբ անգործ մնացած են։

—Պոնկիօվքի փաշա հրահանգ մը պատրաստած է ի մասին առողջապահական այն միջոցներու որք ի գործ պիտի դրուին թուղի յատուկ գործաւորաց նկատմամբ։ Ըստ այդ հրահանգի, գործաւորք ստէպ պիտի մաքրեն իրենց եղունգներու մէջտեղերն, գործի ատեն մասնաւոր հագուստ մը պիտի կրեն և ուշադրութիւն պիտի ընեն թուղի յատուկ տուփերու մաքրութեան։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ։— Առողջապահական վարչութիւնն հետեւեալ շրջաբերական—հեռագիրներն ուղղած է քարանթինայի կայաններուն։

—Առողջապահական խորհուրդին որոշմամբ, Կ։ Պոլիս գալու համար Սինոպի մաքրանոցէն ելլող այն նաւեր յորս քարանթինայի միջոցին դէպքեր պատահած ըլլան ուղեւորներուն կամ նաւաղներուն մէջ, ազատ անցագիր ստանալէ առաջ, 24 ժամու հսկողութեան պիտի ենթարկուին ի Դալվաղ։ Նոյն տեղէն եկող այն նաւեր յորս դէպք չէ պատահած, բժշկական այցելութեան պիտի ենթարկուին։

—Օտեսայէն եկող նաւերը հինգ օր քարանթինա պիտի սպասեն ի Դալվաղ։ Սեվաստոպոլէն եկողները 24 ժամու հսկողութեան պիտի ենթարկուին։

—Օգոստոս 10/22էն անդին, Թունուզէն եկող նաւերը տասնօրեայ քարանթինա պիտի կրեն Բլազմէնի, Պերմոթի կամ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ մաքրանոցներուն մէջ։

Առողջապահական ԴԻՒՆ։
Տոքթ։ ՎԻԹԱԼԻՍ

ՊՈՐՍԱՅԻ ՀԱՅԵՐԸ

Գրեթէ ամիս մը է որ Պորսայի հայերը ամենայն ինչ ի գործ դնելով՝ Ամենայն Հայոց Կաթուղիկոսի ընտրութեան մասին կանոնագրի մը ծրագրեցին։ Ինչպէս գիտենք՝ Ամենայն Հայոց Կաթուղիկոսի ընտրութեան մասին Ազգ։ Սահմանադրութեան մէջ գրուած է թէ Ամենայն Հայոց Կաթուղիկոսի ընտրութիւնը կատարուելու է Ս։ Էջմիածնի Ս։ Աթոռոյ Տեղապահ Գահակալին կոչմամբ հրաւիրեալ Ազգային Ժողովոյ մը միջոցաւ։ Ինչպէս գիտենք՝ Ս։ Էջմիածնի Ս։ Աթոռոյ Տեղապահ Գահակալն է Գարեգին Եպիսկոպոս Տէր Յակոբեան

ՀՈՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ

ՓԵՐԱՆՔՆԵՐ

ԿԹՈՂԸ

Կովը կաթը կը պահէ. կաթ չիտար, երբ կթողի ներկայութիւնը զինքը գրգռէ· ամենէն ճարպիկ կթողի մատները չեն կրնար յաղթել կակուղ պտուկներուն, եթէ չեն գիտեր կենդանին շոյելու եղանակը· ձգտուած պտուկները միայն ի տես իրենց ձագին՝ հորթուն, ու զիրենք սիրող կթողին՝ կը թուլնան կը թողուն որ վաղէ կաթը մինչեւ վերջին կաթիլը։

Կթողի պաշտօնն է համեստ, գործն է պարզ, անսկանը աննշան, բայց տուած շահը շատ։ Դժբաղդաբար մինչեւ յարդ մեր մէջ իրենց գործը չէ գնահատուած, աշխատութիւնը չէ վարձատրուած։

Կթող մը ընտրելէ առաջ պէտք է վստահ ըլլալ թէ այդ մարդը հեզահամբոյր է ու բարկացոտ չէ, պիտի սիրէ ու պիտի շոյէ կենդանիները ու անթերի պիտի տայ անոնց պահանջած խնամքն ու անունը։ Թիքէնճիկի ագարակին մէջ յոյժ վարժ կթող մը կար, որուն նկարագիրը լաւ կթողի մը գաղափարը կրնայ տալ։ Թանաչ ագարակին մէջ մեծցած էր, բոլոր կենդանիք իւր օրովը ծնած էին և իւր ձեռքէն սնած, ինքը անուանած էր ամենը· եթէ կենդանւոյ մը անունը տար՝ անմիջապէս խումբէն բաժնուելով կուգար լղել Թանաչի ձեռքերն ու երեսները· ամենէն անզուսպը որ գոմէշներու արուն էր, որուն ոչ ոք կրնար մօտենալ, անոր ձայնին՝ կը հնազանդէր ուրախ զուարթ, ցատկելով ցատկտելով։ Մէ՛ զարմանք եթէ ըսեմ թէ՝ Թանաչ փայտեայ մարդ մ'էր, կամք չունէր, ոչ ալ կարծիք, առանց բարկութեան, ծոյլ, դիւրահաւան ու ծիծաղկոտ· իւր խիչքն ու միտքը կենդանիները սիրել, շոյել, խնամել ու անուշցնել էր։ Այս մարդը բնաւ կենդանի մը չէ ծեծած, իւր սէրն եղած է իւր կթած ծիծը։

Գործին շահուն համար իւր քանահաճոյից կը հնազանդէի, ստիպեալ վռնտեցի մի օր, մինչ իւր ձեռամբ 80—85 օխա կը կթէ ինք, այդ քանակութիւնն իկաւ 50—60 օխայի և օրական 25—30 օխա կաթ կորսուեցաւ։ Նոր կթողներու անհոգութեամբը։ Խոստացայ նոր կթողներուն որ եթէ ամեն անդամ 10 օխա կաթ աւելի կթեն՝ իւրաքանչիւրին 5ական ղրշ· պարգեւ պիտի տրուի, պայմանաւ որ 10—15 օր այդ քանակութիւնը չի պակսի, այսպէս փոքրիկ զոհողութեամբ մը կրցայ օրական 25—30 օխա կաթի կորուստս շահիլ· տան ուսուր մէջ 250—300 ղրշ· պիտի կորսնցունէի, եթէ չի զոհէի 30 ղրուշ։

Թէեւ 5 ղրուշնոյ սպասաւոր մ'է կթողը, բայց 25—30 ղրուշի կամ աւելի շահ մը կը թողու իւր տիրոջ· ըսել է տարեկան պատկառելի գումար մը, որ կը վճարէ իւր աշխատութիւնը ու տանապատիկ աւելի իւր տարեկան թոշակը։

Ագարակատէրեր ու կովատէրեր, լաւ ընտրեցէք ձեր կթողները կամ գոնէ պարգեւներով շահեցէք անոնց սիրտը, ձեր շահն ու զէնը իրենց կոչտ մատներուն ծայրէն կախեալ է։ Դարձեալ ով կըլլայ թող ըլլայ կթողը, հրամեցէք ու վարձատրեցէք զայն, եթէ կուզէք չի խարուիլ ու շահիլ։

Զի մոռնամ ըսել թէ՝ լաւ կթող մ'ալ իւր տիրոջ համակրանացը, նիւթական ու բարոյական վարձատրութեանցն արժանի է։

Գ· Գ· ՄԵՆԱՏՈՒՐԵԱՆ

Թօք-Ֆարու

ԷՆԿԻՐԻԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

Վ. ՃՈՒՍ. Դ· ԻՐ

ՎԵՐԱՔՆՆՈՂ ԱՅՏԻՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՃԻՇԴԻՆ

(Շարունակութիւն երկրի բիւրեղ)

Նկատելով որ Կիւլպենկի, Փանոսի ու Միքաքի նման աւազակութեամբ հռչակ հանած անձինք կրցած են նոյն վանքն իրենց ապաստանարան մը ընել, թէ ասոնցմէ Կիւլպենկ կրցած է ամենայն համարձակութեամբ Դանիել վարդապետի գրիչտալ իւր բազմաթիւ ոճիրներն ու խռովարարական բաղձանքները պարունակող կենսագրութիւնը, մանգամայն ի նկատի առնելով նոյն վարդապետին ձեռօք գրուած «Հայը քանտէ չը վախնար» խորագրով ոտանաւորին խռովարարական ու պախարակելի պարունակութիւնը, նկատելով որ Ռչտունի ու Ժիրայր երբ Զօմքը երթալու կը պատրաստուին եղեր Փանոս ու Միքաք եկեր ու վարդապետին ըսեր են թէ Լալէպէլի անուն տեղը աղահանքի թաղթատարին վրայ յարձակած են, թէ վարդապետը գայս պատմելով Ռչտունի ու Ժիրայրի ազդարարեր է իրենց որ ուզեւորութիւնին յետաձգեն, թէ Փանոսի ու Միքաքի գործած ոճիրը ծածկելու համար սպաննած է այն ձին, զոր ասոնք դէտ Իպզիթէն առնելով վանքը բերած էին և թէ Ռչտունի ու Կիւլպենկի փախած ատեն ասոնց մնացակար թուղթերը, գոյներն ու զէնքերը պահած է, նկատելով որ այս պարագաներ յայտնապէս կապացուցանեն Դանիէլ վարդապետի խռովարարական գաղափարներն ու բաղձանքները։

Նկատելով որ Ճիվանեան Մարտիրոս հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ մանրամասնութեամբ խոստովանած է թէ Իմարզուան վարժարանը գտնուած պահուն օր մը շրջագայութեան գացեր է Թումաեան Արթինի հետ, որ կաթ վաճառելու համար վարժարան կուգայ եղեր, թէ Թումաեան Արթին ըսելով որ Անատոլուի մէջ բարենորոգումներ ի գործ դնելու համար ընկերութիւն մը կազմուած է, ստորագրութիւն մը ուզեր է զինքն ալ նոյն ընկերութեան անդամ կարգելու համար, թէ ինք ալ տուեր է, թէ նոյն ընկերութեան յատուկ Հնչակ լրագիրը Թումաեան Արթինէն առնելով կարդացեր է, թէ ընկերութեան կանոնագիրն Թումաեան Արթին իրեն տուեր է, թէ տակաւին վարժարան գտնուած ատեն իւր դասընկերներուն հետ այդ մասին կը խորհրդակցին եղեր, թէ Թումաեան Արթինի քով տեսեր է «Հնչակեան Սօսեալիստներ» բառերն ու զինանշան մը կրող ընկերութեան կնիքը, թէ իմացեր է որ Մարզուանի մէջ ընկերութեան շատ մը մարդիր կան և Մարզուանի շրջակայից մէջ ալ անոնցմէ կը գտնուին, թէ ընկերութեան կանոնագիրը կը պարագրէ որ իւրաքանչիւր անդամ իւր ձեռքն ու հրանիթերն ինք պատրաստէ, անդամներն գումարտակներու բաժնուելով տասնապետ, հարիւրապետ ու այլ պաշտօնեայք կարգուին, վարչական ժողովներ կազմուելով նախագահ ու անդամներ ընտրուին և տուգանք առնող ու գաղտնիք ելուեան հանողներն մահուամբ պատժել, թէ ընկերութեան անդամներէն առնուած մուտքով ու ամսաթոշակով ձեռք պիտի առնուի ընկերութեան անդամներէն ազքատ եղողներուն համար, ինչպէս նաև Հնչակեան լրագիր պիտի գնուի, թէ իւր գիւղն՝ Եֆքէրէք վերադառնալուն, Պլայսէցի Փափազեան Քերովբէի թելադրութեամբ յեղափոխական ընկերութեան տեղեակ մը բացեր և հոն արձանագրեր է ընկերութեան անդամ ընտրուած յանձնելու անունն ու անոնց կեղծ անունները, թէ գանոնք չորս գումարտակի բաժներ է, թէ նախ և առաջ ընկերութեան անդամակցեր է Պոյաճեան Գապրիմալ Ստեփան և միւսներն ալ ասոր թելադրութեամբ անդամակցեր են, թէ Փափազեան Քերովբէի ի Մարզուան բանակցութեանց միջնորդն է իւր հօրեղբօրորդին Պլայսէցի Փափազեան Մկրտիչ և թէ Անտոն Ռչտունին ու Աշեր Բաստեղոլը Կիւլպենկը իւր տանը մէջ պահած է, նկատելով որ Ճիվան Մարտիրոս նկարագրած է Թումաեան Արթին ու Փափազեան Մկրտիչը, նկատելով որ դատարանին առջեւ ուզած է իւր այս յայտարարութիւնները հաստատելով ու խոստովանելով ծածկել Փափազեան Մկրտիչի նկատմամբ ըսածները և անոնց տարբեր մեկնութիւն մը տալ, նկատելով որ իւր տունէն գտնուած է իւր կազմած յեղափոխական ընկերութեան տետրակն ու երեք օրինակ Հնչակեան լրագրեր, նկատելով որ վկաներէ Բէղքէր օղլը Միհրան Խաճ, Ատիրեան Կարապետ և Գայսէրօղլը Մանուկ այդ մասին տեղեկութիւններ տուած են, և նկատելով որ Ռչտունի ու Կիւլպենկի այդ Մարտիրոսի տունէն՝ պահուտելու համար նոյն զիւղի աղաւենոցները մոնելով անկէց ձերբակալուելնին ինչպէս նաև վիրոյգրեալ պարագաները օրինական ապացոյցներ են որք կը հաստատեն Մարտիրոսի խոստովանութիւնները։

Նկատելով որ Ճիվանեան Մարտիրոսի էֆքէրէ գիւղին մէջ յեղափոխական ընկերութիւն մը կազմելու ձեռնարկելն հետեւանք է տակաւին Մարզուանի Քոյէճը գտնուած պահուն ստացած խռովարարական գաղափարներուն, ի Մարզուան Թումաեան Արթինի կողմէ եղած թելադրութեանց ու ներշնչմանց և Փափազեան Քերովբէի կողմէ եղած յեղափոխական զրգռմանց, նկատելով որ եթէ տարիքով երիտասարդ ըլլայ ուսում սորվելովն ուրիշներէ աւելի կարող է բարին ու չարն որոշել և փոխակ պատուութեան ու հաւատարմութեան պարտականութիւնները բացատրելու այն անմիտ անձանց, որք համարձակած են խռովարարական ներշնչումներ ընել, ինք տակաւին դպրոցական եղած ատեն այդպիսի խռովարարական բաղձանքներով իւր միտքը թունաւորած և իւր գիւղի բնակիչներէն կարգ մը պարզամիտներ խաբած է, նկատելով որ դատարանին առջեւ ալ ամենայն համարձակութեամբ իւր խայտառակութիւնները խոստովանելով կրցած ընկերութեան նը պատակին վրայ խօսած եւ խռովարարական յայտարարութիւններ ըրած է, նկատելով որ այս պարագաներ ցոյց կուտան աստիճանն այն ջանքերուն զոր ըրած է տարածելու համար դատի նիւթ եղող խռովարարական գաղափարները և նկատելով որ Անտոն Ռչտունի ու Մարտիրոս խոստովանած են թէ Ռչտունի էֆքէրէ գալուն՝ Մարտիրոսի կողմէ նախապէս հաստատեալ գոյիթէն կազմակերպելու համար գումարտակներու բաժնած և իւրաքանչիւրին մէկ մէկ տասնապետ կարգած են։

Նկատելով որ Բէհլօ Ցակոբ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ մանրամասնօրէն խոստովանած է թէ առաջները թէեւ լսեր է որ քաղաքական խնդիր մը կայ, սակայն բուն իսկ նպատակին վրայ տեղեկութիւն չէ կրցեր առնուլ, թէ մէկուէկս տարւոյ չափ առաջ ի Պուրհան Օհանի հետ իրենց հաշիւը կարգադրելու համար եկող Մարզուանցի Թումաեան Կարապետի ու Գայսեան Յովհաննէսի ինչպէս նաեւ Բարլրդիչ Մարտիրոսի հետ կէմրէկէն Պուրհան գացեր են, թէ ի Պուրհան ասոնց հետ գտնուած պահուն, Կարապետ ու Յովհաննէս գաղտնի կերպով ըսեր են իրեն բառնալ քաղաքականաց ու հայոց մէջեւ եղած հակակրութիւնը և միանգամայն յարեր են որ Բուռէլի պատերազմին ատեն խլամ ժողովուրդը յարձակեցան քրիստոնէից վրայ և այդ կարգի պատերազմ մը եթէ ծագի հաւանական է որ քրիստոնեայ եղող իւրաքանչիւր անհատ պատրաստ գտնուի եւ և կարելի եղածին չափ զէնք հայթայթէ, թէ ինք Կէմէրէք վերադառնալուն այդ կարգի ազգարարութիւններ ըրեր է ժողովրդեան, թէ յետոյ Հաճընցի Գալուստ անուն մարդ մը իւր տունը գալով հիւր մնացեր և սպառնալէ յետոյ թէ իրեն հաղորդելիք գաղտնիքներն եթէ ուրիշի մը կամ կառավարութեան յայտնէ կեանքը փանգի մէջ է, ըսեր է որ Օսմ. կայս. տերութեան եւ ուրիշ տերութեան մը միջեւ եթէ պատերազմ ծագի և իսլամ ժողովուրդն յարձակում մը ընէ՝ ազնոց դէմ գնելու նկատմամբ հարկ եղած միջոցներ, ձեռք առնելու համար ի Լոնտոն կազմեալ գօմիթէին կողմէ հրահանգ մը տրուած է, որով ինք պաշտօն ունի Հաճընի ու այդ կողմերու մէջ վարչական ժողով մը կազմելու, թէ Գալուստ ցոյց տուեր է իւր պաշտօնը հաստատող թուղթ մը, թէ ինք վախնալով ընդուներ է անոր խռովարարական առաջարկն և գործակցեր է, թէ Գալուստ անունը կրող վերոյիշեալ ծերաբար մէկ քանի անգամ եկեր է և ըսեր է որ զինքը անդամ պիտի կալգէ իւր կազմելիք վարչական ժողովին, սակայն ինք ըսելով որ զբաղումներն արգելք կ'ըլլան՝ չէ ընդուներ, թէ իւր այս յայտարարութեանց թուականէն երկուքուկէս ամիս առաջ գործի համար Թալաս գիւղն երթալուն Տէրէվէնքի վանքէն լուր գալով նոյն վանքը գացեր և հոն տեսեր է Գալուստը, Կեսարիոյ վարչութիւնը կազմակերպելու պաշտօնով եկող Անտոն Ռչտունին, Կեսարացի Ճէպքիտէլիքեան Ցակոբն, զոր չճանչնար և իրեն համար անծանօթ ուրիշ մէկ քանի անձեր, թէ հոն կատարուած խորհրդակցութեանց պահուն կարգացուեր է հրահանգ մը, զոր Ռչտունին պատրաստած էր, թէ ժողովն ցրուեր է պաշտօնով որ հրահանգը զրկուի Լոնտոնէն Աթէնք վոխադրեալ գօմիթէի կեդրոնին և անկից վաւերացուելէ ու վերադարձուելէ յետոյ ձեռնարկուի կազմակերպութեան ու բարենորոգմանց, թէ ինք Թալաս երթալով, կեսարիէն եկող ուղեւոր մը կէմէրէկէն բերեր ու իրեն յանձներ է տոպրակ մը և կեսարիոյ մասնաճիւղին ուղղեալ նամակ մը, թէ նամակը բացեր ու կարդալով տեսեր է թէ կը ծանուցուի յարմար տեղեր փակցնել զրկուած ազդարարութիւններն, գիտնալով որ հակառակ պարագային մէջ ծանր պատիժներ ի գործ պիտի գրուին, թէ այդ նամակն ու ազդարարութիւնները առնելով ուղղակի Տէրէվենքի վանքը գացեր է և հոն Ռչտունիի յանձներ է, ի ներկայութեան Գալուստի, թէ Ռչտունի զայնս կարգացնել տալէ յետոյ հինգ-վեց հատ իրեն տուեր է Թալասի մէջ փակցուելու համար՝ ըսելով որ եթէ չգործադրէ գործադիր պաշտօնեայք իրեն պիտի ՀԼասեն, թէ ատոր վրայ ազդարարութիւններէ հինգ-վեց հատը տանելով Թալասի մէջ մէկ քանի տեղեր փակցուցեր է և մէկ քանին ալ պահարաններու մէջ դնելով փոքրցնելը նեսեր է, թէ գործադիր պաշտօնեայներէ Կիւլպենկ ու Թորոս ուզեր են տասներկու ոսկի արժող իւր ձին և ըսեր են որ եթէ չտայ իրեն կը ՀԼասէ, որովհետեւ իրենք Մարզուանի ընկերութեան ի նպաստ յուղիհարութիւն և աւազակութիւն կ'ընեն, թէ այս խօսքերուն վրայ ի հարկէ ստիպեալ ձին տուեր է, ստակը յետոյ զրկելու պայմանաւ, թէ յետոյ Պիւրհան գտնուած ատեն անծանօթ մարդու մը կողմէ բերուած լուրի մը վրայ, գացեր և Կիւլպենկն ու Թորոսը ձիու վրայ տեսեր է, որք ըսեր են իրեն թէ Մատենի Թպիտարին վրայ յարձակելով ոստիկաններուն սպաննած ու պայուսակը կողոպտած են և միանգամայն ազգին գաղտնիքները երեւան հանող մարդ մը հալածելով գետակին եզերաց վրայ բռներ ու սպաններ են և թէ ինք վախէն չէ կրցած այդ պարագաներն խմց ապ կառավարութեան։

Նկատելով որ Բէհլօ Ցակոբ դատարանին առջեւ իւր այս յայտարարութեանց մէկ մասն հաստատած և միւս մասն ալ ծածկելու և այլայլելու ձեռնարկած է, նկատելով որ Անտոն Ռչտունիի, Ալաճաճեան կարապետի, Տէքիրմէճեան Բարսեղի, Ճէվահիրճեան Ռուբէնի և Դանիէլ վարդապետի յայտարարութիւնք կը հաստատեն ու կ'ապացուցանեն թէ Ցակոբ Բէհլօի յայտարարութիւնք ստոյգ են և Անմոլորը Հարթաբի արձանագրեալ յայտարարութիւններէն քաղեալ տեղեկութիւնք ալ ճշմարիտ են, նկատելով որ Ցակոբ յայտարարած է թէ ազդարարութիւններն իրեն ցոյց տրուած են, նկատելով որ Թալասի վարժարանին ուսուցիչ Շաւարշ դատավարութեան ատեն ըսած է որ Կեսարիէն ազդարարութեանց վրայ իրմէ տեղեկութիւն ուզուելով՝ խռովարարական կազմակերպութեան պաշտօնեայներէն Ժիրայրն ու վերոյիշեալ Բէհլօ Ցակոբն երբեմն Թալասի մէջ տեսած ըլլալով, ըստ այնմ այդ կերպիւ տեղեկութիւն տուեր է, նկատելով որ Շաւարշ ալպպէս ուզած է ճշմարտութիւնը ծածկել և տարբեր մեկնութիւն մը տալ, նկատելով որ այս պարագաներ կապացուցանեն թէ իւր արձագրեալ յայտարարութիւնք ճիշդ են և թէ Բէհլօ Ցակոբ իրաւամբ մ'է, նկատելով որ Բէհլօ Ցակոբ խոստովանած է թէ Ժիրայր Լոնտոն գտնուած յեղափոխական գօմիթէին կողմէ եկած մարդ մ'է՝ խռովարարական կազմակերպութեանց ձեռնարկելու համար, նկատելով որ Շաւարշ իւր այդ տարբեր յայտարարութեամբ կապացուցանէ թէ Ցակոբ Ժիրայրի հետ գտնուած է, նկատելով որ թէեւ կը յայտարարէ թէ ոստիկանութեան պաշտօնէից ոմանց կողմէ քննութիւն եղած է, սակայն դատարանին առջեւ խոստովանած է թէ վերոյիշեալ պարագայներն նախ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ խոստովանած է և յետոյ Սեբաստիոյ կուսակալին ներկայութեանը։

Նկատելով որ Թալասցի Բերթմանօղլը Գալուս հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ մանրամասնօրէն խոստովանած է թէ ինք վաճառական Արապօղլը Սարգիսի միջոցաւ անդամակցեր է ի Թալաս կազմեալ խռովարարական ընկերութեան, թէ մէկ քանի անձեր ալ զրգռելով անդամ կարգել տուած է, թէ ընկերութեան անդամակցողներու անունը տետրակի մը մէջ արձանագրեր է, թէ իրմէ յետոյ ժամագործ Տապպաղեան Ցակոբ, Կիւրինեան Կարապետ, Սիմոնօղլը Արթին և շատ մը անձեր ընկերութեան անդամակցեր են, թէ խորհրդակցութիւններ կատարեր են, անդամներէն իբրեւ մուտք և ամսաթոշակ գրամ առնուլ, ընկերութեան անդամներուն յանուն ընկերութեան աւազակութիւններ ու աւարառութիւններ կատարել տալ և այդ կերպիւ գոյացած գրամներով զէնք ու հրանիթեր գնել, թէ վասապան Արսէն և Փանոս ու Կիւլպենկ Թալասի ընկերութեան անդամներէն են և թէ վերը բռնուած եղանակաւ հաւաքեալ գրամներով ու գողցուած ապրանքներու արժէքով մարթինի մը ու մաս մը վատիուչտ գտնուելով տրուեր է Եաղուսլօղլը Փանոսի։

Նկատելով որ Գալուս իւր այս յայտարարութիւններն ու խոստովանութիւնը դատարանին առջեւ սկզբամբ հաստատած ու կրկնած է և թէեւ մէկ մասը ծածկել և անոր համար տարբեր մեկնութիւն մը տալ ուզած և առ այդ իբրեւ ապացոյց առաջ բերած է երկրորդ անդամու հարցաքննութեան պահուն իւր արձանագրեալ յայտարարութիւններն, որոց համեմատ ըսած էր թէ մէկ քանի անձանց կողմէ խռովարարական ընկերութեան՝ իրենց անդամակից ըլլալու մասին Միհէյաարքիութեան տրուած տեղեկութիւնները իբրեւ թէ բանտարկեալ հայերու ոմանց կողմէ եղած թախանձանաց վրայ ճշմարտութեան հակառակ ըլլալով տրուած են, նկատելով որ Գալուս ուրիշ մէկ քանի անձեր, թէ հոն կատարուած խորհրդակցութեանց պահուն կարգացուեր է հրահանգ մը, զոր Ռչտունին պատրաստած էր, թէ ժողովն ցրուեր է պաշտօնով որ հրահանգը զրկուի Լոնտոնէն Աթէնք վոխադրեալ գօմիթէի կեդրոնին և անկից վաւերացուելէ ու վերադարձուելէ յետոյ ձեռնարկուի կազմակերպութեան ու բարենորոգմանց, թէ ինք Թալաս երթալով, կեսարիէն եկող ուղեւոր մը կէմէրէկէն բերեր ու իրեն յանձներ է տոպրակ մը և կեսարիոյ մասնաճիւղին ուղղեալ նամակ մը, թէ նամակը բացեր ու կարդալով տեսեր է թէ կը ծանուցուի յարմար տեղեր փակցնել զրկուած ազդարարութիւններն, գիտնալով որ հակառակ պարագային մէջ ծանր պատիժներ ի գործ պիտի գրուին, թէ այդ նամակն ու ազդարարութիւնները առնելով ուղղակի Տէրէվենքի վանքը գացեր է և հոն Ռչտունիի յանձներ է, ի ներկայութեան Գալուստի, թէ Ռչտունի զայնս կարգացնել տալէ յետոյ հինգ-վեց հատ իրեն տուեր է Թալասի մէջ փակցուելու համար՝ ըսելով որ եթէ չգործադրէ գործադիր պաշտօնեայք իրեն պիտի ՀԼասեն, թէ ատոր վրայ ազդարարութիւններէ հինգ-վեց հատը տանելով Թալասի մէջ մէկ քանի տեղեր փակցուցեր է և մէկ քանին ալ պահարաններու մէջ դնելով փոքրցնելը նեսեր է, թէ գործադիր պաշտօնեայներէ Կիւլպենկ ու Թորոս ուզեր են տասներկու ոսկի արժող իւր ձին և ըսեր են որ եթէ չտայ իրեն կը ՀԼասէ, որովհետեւ իրենք Մարզուանի ընկերութեան ի նպաստ յուղիհարութիւն և աւազակութիւն կ'ընեն, թէ այս խօսքերուն վրայ ի հարկէ ստիպեալ ձին տուեր է, ստակը յետոյ զրկելու պայմանաւ, թէ յետոյ Պիւրհան գտնուած ատեն անծանօթ մարդու մը կողմէ բերուած լուրի մը վրայ, գացեր և Կիւլպենկն ու Թորոսը ձիու վրայ տեսեր է, որք ըսեր են իրեն թէ Մատենի Թպիտարին վրայ յարձակելով ոստիկաններուն սպաննած ու պայուսակը կողոպտած են և միանգամայն ազգին գաղտնիքները երեւան հանող մարդ մը հալածելով գետակին եզերաց վրայ բռներ ու սպաններ են և թէ ինք վախէն չէ կրցած այդ պարագայներն խմց ապ կառավարութեան։

Նկատելով որ Բէհլօ Ցակոբ դատարանին առջեւ իւր այս յայտարարութեանց մէկ մասն հաստատած և միւս մասն ալ ծածկելու և այլայլելու ձեռնարկած է, նկատելով որ Անտոն Ռչտունիի, Ալաճաճեան կարապետի, Տէքիրմէճեան Բարսեղի, Ճէվահիրճեան Ռուբէնի և Դանիէլ վարդապետի յայտարարութիւնք կը հաստատեն ու կ'ապացուցանեն թէ Ցակոբ Բէհլօի յայտարարութիւնք ստոյգ են և Անմոլորը Հարթաբի արձանագրեալ յայտարարութիւններէն քաղեալ տեղեկութիւնք ալ ճշմարիտ են, նկատելով որ Ցակոբ յայտարարած է թէ ազդարարութիւններն իրեն ցոյց տրուած են, նկատելով որ Թալասի վարժարանին ուսուցիչ Շաւարշ դատավարութեան ատեն ըսած է որ Կեսարիէն ազդարարութեանց վրայ իրմէ տեղեկութիւն ուզուելով՝ խռովարարական կազմակերպութեան պաշտօնեայներէն Ժիրայրն ու վերոյիշեալ Բէհլօ Ցակոբն երբեմն Թալասի մէջ տեսած ըլլալով, ըստ այնմ այդ կերպիւ տեղեկութիւն տուեր է, նկատելով որ Շաւարշ այդպէս ուզած է ճշմարտութիւնը ծածկել և տարբեր մեկնութիւն մը տալ, նկատելով որ այս պարագաներ կապացուցանեն թէ իւր արձագրեալ յայտարարութիւնք ճիշդ են և թէ Բէհլօ Ցակոբ իրաւամբ մ'է, նկատելով որ Բէհլօ Ցակոբ խոստովանած է թէ Ժիրայր Լոնտոն գտնուած յեղափոխական գօմիթէին կողմէ եկած մարդ մ'է՝ խռովարարական կազմակերպութեանց ձեռնարկելու համար, նկատելով որ Շաւարշ իւր այդ տարբեր յայտարարութեամբ կապացուցանէ թէ Ցակոբ Ժիրայրի հետ գտնուած է, նկատելով որ թէեւ կը յայտարարէ թէ ոստիկանութեան պաշտօնէից ոմանց կողմէ քննութիւն եղած է, սակայն դատարանին առջեւ խոստովանած է թէ վերոյիշեալ պարագայներն նախ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ խոստովանած է և յետոյ Սեբաստիոյ կուսակալին ներկայութեանը։

Նկատելով որ Թալասցի Բերթմանօղլը Գալուս հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ մանրամասնօրէն խոստովանած է թէ ինք վաճառական Արապօղլը Սարգիսի միջոցաւ անդամակցեր է ի Թալաս կազմեալ խռովարարական ընկերութեան, թէ մէկ քանի անձեր ալ զրգռելով անդամ կարգել տուած է, թէ ընկերութեան անդամակցողներու անունը տետրակի մը մէջ արձանագրեր է, թէ իրմէ յետոյ ժամագործ Տապպաղեան Ցակոբ, Կիւրինեան Կարապետ, Սիմոնօղլը Արթին և շատ մը անձեր ընկերութեան անդամակցեր են, թէ խորհրդակցութիւններ կատարեր են, անդամներէն իբրեւ մուտք և ամսաթոշակ գրամ առնուլ, ընկերութեան անդամներուն յանուն ընկերութեան աւազակութիւններ ու աւարառութիւններ կատարել տալ և այդ կերպիւ գոյացած գրամներով զէնք ու հրանիթեր գնել, թէ վասապան Արսէն և Փանոս ու Կիւլպենկ Թալասի ընկերութեան անդամներէն են և թէ վերը բռնուած եղանակաւ հաւաքեալ գրամներով ու գողցուած ապրանքներու արժէքով մարթինի մը ու մաս մը վատիուչտ գտնուելով տրուեր է Եաղուսլօղլը Փանոսի։

Նկատելով որ Գալուս իւր այս յայտարարութիւններն ու խոստովանութիւնը դատարանին առջեւ սկզբամբ հաստատած ու կրկնած է և թէեւ մէկ մասը ծածկել և անոր համար տարբեր մեկնութիւն մը տալ ուզած և առ այդ իբրեւ ապացոյց առաջ բերած է երկրորդ անդամու հարցաքննութեան պահուն իւր արձանագրեալ յայտարարութիւններն, որոց համեմատ ըսած էր թէ մէկ քանի անձանց կողմէ խռովարարական ընկերութեան՝ իրենց անդամակից ըլլալու մասին Միհէյաարքիութեան տրուած տեղեկութիւնները իբրեւ թէ բանտարկեալ հայերու ոմանց կողմէ եղած թախանձանաց վրայ ճշմարտութեան հակառակ ըլլալով տրուած են, նկատելով որ Գալուս ազգին մէջ Միհէյաարքիութեան տրուած տեղեկութիւնները իբրեւ թէ բանտարկեալ հայերու ոմանց կողմէ եղած թախանձանաց վրայ ճշմարտութեան հակառակ ըլլալով տրուած են, նկատելով որ Գալուս իւր այս յայտարարութիւնը, նկատելով որ այդ պարագան կը հաստատէ եղած յայտարարութեանց ու տրուած տեղեկութեանց գոյութիւնը, նկատելով որ իւր վերոյիշեալ յայտարարութիւնները սկզբամբ հաստատած ու խոստովանած է դատարանին առջեւ և Թալասի խռովարարական ընկերութեան գրաւեալ անուանց ցուցակն ալ ինք իւր ձեռօք գրած է, նկատելով որ վկայներէ Պէրպէրեան Կարապետի, Գարաջղլը Աբրահամի ու Շաճը Ցակոբի վկայութիւններէն և Այվազօղլը Տիգրանի ու Տէվէլեան Սարքաթ Միհրանի արձանագրեալ յայտարարութիւններէն քաղեալ տեղեկութեամբ երեւցած է թէ Գալուս Թալասի մէջ ատ անգ ժողովներ կազմելով, մարդեր հաւաքելով և քանիսօսներ ընելով աշխատած է արծարծելու և հրապարակելու իւր խռովարարական գաղափարները և յեղափոխական ու ապստամբական սնոտի գաղափարները և նկատելով որ այս պարագայ կը հաստատէ իւր վերոյիշեալ յայտարարութեանց ու խոստովանութեանց ստուգութիւնն։

Նկատելով որ լուսանկարիչ Միքաք 16 յունվար 1308 թուականաւ իւր գրով մատուցած ծանուցագրոյն մէջ յայտարարած է թէ ի Նոզդատ խռովարարական ժողովը կը կազմին Բէպպաշեան Սենեքերիմ, Աբգարեան Ցովհաննէս, Գալըպէր Մօշ և Կէօչկէրօղլը Ղազարոս, թէ ասոնց կողմէ տրուած որոշման համաձայն ինք իբրեւ երեւափոխան Մարզուան գնացեր է, թէ ի Մարզուան Մինէ ծածկանունը կրող Թումաեան Կարապետի (նախագահութեամբ կազմեալ գօմիթէին ներկայ գտնուեր են Ամասիաէն՝ Ազատ ծածկանունով մարդ մը, ոչուն անունը չգիտեր, Եւզոկիաէն, Բուրթաք, Սեբաստիաէն՝ Արգունի և Զօրումէն՝ Դրս ծածկանունը կրող անձինք, թէ Մինէ պատուիրեր է որ եւրոպացւոց կարծիքն առնելով աշխատի ազգին մէջ միութիւն մը կազմելու եւ յարել է որ հրահանգը յետոյ պիտի զրկէ, թէ երեք-չորս ամիս յետոյ ազդարարութիւնք զրկուեր են, զորս կարդալով վախցեր և սրտեր են անոնց փակցուիլը յետաձգել, սակայն Մինէէն երկրորդ անգամ առնուած նամակի մը վրայ, զոր ըստ սովորութեան այրեր են, ազդարարուած ըլլալով որ փակցնեն և հակառակ պարագային մէջ մահու պատիժ ի գործ պիտի դրուի իրենց նկատմամբ, պարտաւորուեր են այդ յայտարարութիւնները փակցնել, թէ իւր ծածկանունը Զարիհ է, թէ Զօրումի ու Սունգուրլրի երեսփոխաններէ միոյն անունը Աթթար Բլանճեան կարապետ է ու ծածկանունը Էմիրզ, թէ իրենց բանտելիք ընթացքին համար Բէպպաշեան Սենեքերիմի քով պահուած կանոնագիր մը կայ զոր այրեր են, թէ այդ ազդարարութիւններ ամբաստանեալներէ Ղազարոս Մաղաքիանի միջոցաւ իրեն զրկուեր և Կէօչկէրօղլը Ղազարոսի, Ամէէօղլը Միքէի ու Մաղաքեան Գրիգորի միջոցաւ փակցուեր են, թէ Սենեքերիմի ու Աթթարի կողմէ ջնջուած կանոնագիրը ութսաղ յօդուածներէ կը բաղկանայ, հայերէն տառերով ու հայերէն լեզուաւ է, Լոնտոնի մէջ տպագրուած և կնքուած չէ, թէ այդ գօմիթէին անունն է «Փոքր Հայաստանի Հնչակեան յեղափոխական ընկերութիւն», թէ ի Մարզուան այդ անուանով կնիք մը կայ, թէ ազդարարութեանց փակցուելու նպատակին վրայ տեղեկութիւն չունի, թէ վերը ի Մարզուան խռովարարական ժողովին մէջ նախագահ Թումաեան Կարապետ խորհրդակցութեանց պահուն քանախօսութիւն մը ընելով յայտներ է թէ Անգլիոյ մէջ կայտարեր են, Ամերիկայի մէջ Ճէյմս Պրայս և Սթէնքի մէջ մարդ մը, որուն անունը չը յիշեր ըսեր են «թէեւ հայերը իշխանապետութիւն կուգեն, սակայն այս վիճակին մէջ չըլլար՝ պէտք է որ մեծ պատնէշ մը յարուցանեն», մէկ բանէն կախուին ու կորուին և իսլամաց հետ կռուի բռնուին, որպէս զի մենք ալ այն ատեն միջամտելով աշխատինք անոնց նպատակը իրագործելու, ապա թէ ոչ քանի որ մեջտեղը բան մը չկայ ոչինչ կըլլայ», թէ յետոյ Եղոզատ դառնալուն՝ Մարգուանէն կանոնագիր մը եկեր է ի մասին ժողովոյ միաքանութեան, սակայն վերջը ինք ու Սենեքերիմ այրեր են զայն, թէ Եղոզատի խռովարարական ընկերութեան անդամոց անունները պարունակող տետրակը Բէպպաշեան Սենեքերիմի քով կը գտնուի, թէ Հնչակեան լրագրերն երբեմն Մարգուանէն իրեն կուգար և երբեմն ալ Սինեքերիմի ու Մօշի, թէ այդ լրագիր հայ լեզուաւ Լոնտոնի մէջ կը տպագրուեր, թէ չորս ամիս առաջ ի Եղոզատ Արսլանեան Եփրեմ զինքը կոչեր է եկեղեցւոյ սենեակներէ մին և ըսեր է որ Եղոզատէ երեսփոխան մը ուղուած ըլլալով ազգային քաղաքական ժողովոյ որոշմամբ ինք պիտի երթայ, թէ ըստ այնմ իբրեւ երեսփոխան Մարզուան գնացեր է, թէ անկից պատուէր ստացեր է որ զրկուելիք հրահանգին հնազանդին՝ կառավարութեան դէմ երթալու համար, թէ այս պատուէրը հաղորդեր է Եփրեմի, թէ ունայնաբանութիւններ պարունակող ազդարարութիւնները ՀԸՐԿուելուն, երկու հատ Եփրեմի ցոյց տուեր ու յանձներ է և

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ Վ. ԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ = 20 ՍԵՓԷՐ 1310

Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆՊԷՍ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵԷՆԻ-ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՈՑ, ԴԱԼԱԹԻԱ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԿԱՊԻՏԱԼՈՒԹ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11 141 290
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 2,794,012

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇԽԱՐՔ

ԿԱՊԻՏԱԼՈՒԹ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,146 418
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 1,099,000

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ էր դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներու ապահովադրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իրր ապացոյց իրենց հաստատութեան, մինչև հրդեհի հիւղին համար մինչև կարգ տուած գումարին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին գ'անցնի

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՈՒ Անգլ. Ոսկի, 500,000 **ՄԱՐԻԹԱՑՄ** **ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ** Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամագրարներն թիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Դալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գ. տնայարկ թիւ 22 և 22 Ա. սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Ս. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՕՔԷՐԻ

Շգ օտրա Ֆրրգասը միւրէթ Թէպաթընտան Թիրան վէ Ագչէ Հիսար իլէ Գավահէ վէ մէվագբինտէ պուլունան վէ պուլունտուրուլաճագ օլան ասաքիրը չահանէնին 1 սէնկլիք իտարէսինէ մուգթադի օլուպ մահալինդէ մէվգբի միւնագասաեա վագ օլունան էրզաքրն իթասընա Տէրսաատէթտէ Թալիպ օլանլարրն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

Նօ. 59 3—3

Եանեա վէ մէվագբինտէ պուլունան ասաքիրը չահանէ իշուն մէվգբի միւնագասատա օլան տաքիքին իշպու աղուսթօսը ռումինին 16ընճը բաղար իրթէսի կիւնի իհսէլի գաթիէսի իհրա օլունաճաղընտան մէգգիւր տ՝ քիքին իթասընա Տէրսաատէթտէ Թալիպ օլանլարրն վագթը մէգգիւրէ գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։ Նօ. 60 3—3

Սիրոգ, Բալքէր, Ճուսմի Պալա մա Տիւլ սէթ Թըմրաշ վէ Նէվրէքօպ մէվագբինտէ պուլունան Ճիւնուսը Ճէնապը միւլիքանէնին միւնագասաեա գանուլան էրզաքը Ֆիկթթ մէվզուէյէրի իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իշպու աղուսթօսը ռումինին 23ինճի բաղար իրթէսի կիւնի իհսէլի մուվագգաթասը վէ 30ունճու բաղար իրթէսի կիւնի սաաթ 10տա տաիի իհսալէ գաթիեէսի իհրա գըլընճաղընտան վէ իհսէլի մուվագգաթասընդն քէչիտէսինտէն սօնրա մէգգիւր սաաթա տէկին 100տէ 3է գատար թէնգիլաթ գապուլ օլունճաղընտան Ֆիկթթլարընտան թէնգիլաթ իհրասը իլէ էրզաքը մէգգիւրէյին իթասընա Տէրսաատէթտէ Թալիպ օլանլարրն միւտտէթը վէ վագթը մէգգիւրէ գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

Նօ. 61 3—3

Բիրինչ Թալաշը պէկէր գըեէսի 4 ղրշ. տէօքմէ Թիմուր խուրտասը պէկէր գըեէսի 21 փարա, տուվէն Թիմուր խուրտասը պէկէր գըեէսի 6 ղրշ. 21 փարա, Թիմուր սքարա խուրտասը պէկէր գըեէսի 7 1/2 ղրշ. 21 փարա, էսկի էյէ պէկէր ատէսի 45, բիրինճ խուրտասը պէկէր գըեէսի 5 1/2 ղրշ.,

Ֆէս Ֆապրիգայի հիւմսեունունտա միւթրաքիմ վէ մէվճուտ օլուպ Ֆիրուխթ օլունմագ իւզրէ մէվգբի մէհզաէէսէնէ վագ խոիլէն պաատէ մուրագամ 6 գաէմ Թիմուր վէ սայրէ խուրտալարը Ֆիկթը մուրագգամլարը իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ Թարիխը իլանտան իթիպարէն 1 հաֆթա իսիթամընա գատար պէկէր կիւն միւազեէսէյէրի իհրա օլունարագ գարարը գաթիսի վիրիլուպ Ֆիրուխթ օլունճաղընտան Ֆիկթը մէգգիւրէնին դամմը իւէ իշթիրեաա Թալիպ օլանլարրն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

Նօ. 62 3—3

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ ԵՒ ՄԻՆԷԷՓՈԼԻՍ ԴԷՊԻ ԲԱՆՈՒ ՁԷՆՈՒԱԾ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանսբուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէբոս	4000	Օասիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէրէիտ	3000
Սէսոսդրիս	3250	Բէրա	3000
Թիտ	3250	Լօգիա	800
Մակալլա	3250	Օլիմպա	800
Մորէօթիս	3250	Սէուել	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ռուիթոլ խան ՁԷՕՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ

292 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ

ԻԻՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

Հասցէ՝ Փոքրիկ էր կէնդրընսէրլրն, Պանք փոկոյ, Ամ- 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք «Իւնիօն-Վիլ»ի	»	114,500,000

Ի. Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քայսէրլեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Դալաթիա, քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ։ 690

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ե. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

Ցեղաշրջում ընկնելոյ արհեստագործարանի մէջ Մատրոնիան, բարձնարանի, ածանարանի

Թէյի, լօգումի, հէլվայի, խավարի, ըէչէլի, խահվէի, շաքարի, սիկառի, Թուղթի և այլ բաղում պիտոյից յատուկ առուիներ նոր և գերեցիկ ձեւերով և գոյներով։

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, տան վերաբերեալ ամէն տեսակ կահեր, պարտէզի դոյներ, լուսացարաններ, և լն. և լն. եւրոպական ճաշակաւ ներկուած։

Դիւրամատչելի ամէնուն։

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ՛ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։ 719

Պահեստ-Գարու, Բասիմ Բաշա խանի դէմն։

ՔՈՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ամէ ուրբաթ երկու անգամ կը բանի Լիվրբուլ և Ամերիկայ միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամազոնիա	7718	Գալիլէոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Ռոմանիա	3874
Ուրբանիա	7269	Տարարեան	2403
Բաւարիա	5587	Ադրիա	2393
Մէքսիկանիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալիֆոռնիա	4809	Թարինիա	2216
Սիբիրիա	4557	Բալտիրա	2144
Լէբրոն	2,443	Բրինիսիա	899
Ասիա	1876	Մարսէլ	1355
Շերբուրգ	1614		

Շերպուրգի շոգենաւը, նաւապետ Պաքոն, Լիվրբուլէ աստ կը հասնի, դէպ ի ամսոյս 30ին։

Դիմել առ Թոմաս Ջ. Ճոլի Գործակալ
Thomas C. Joly
Ալիքսանդրիոյ խան Թիւ 401
17 Գալատիա

ԱՒԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒ

ՐԻՒ-ԼԷ-Ա՝Ֆլէր, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի դէմ

ԹՈՄԱՍՈՒԻԼՍԷՆ ՈՐԴԻՊԷՍ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2000	Ֆլամինկո	1600	Բալերմ	3200
Անտէլոս	3000	Կարիլէս	5500	Բանակը	1700
Աբէլլոս	5500	Կիպրոս	2200	Բլանէ	1500
Արկոս	2800	Կոզոս	1800	Բոլոս	1000
Արիոսոպոս	3000	Կրոնոս	2200	Գուլֆոս	2800
Գասոնս	3000	Հիրոս	2000	Դիանիս	4400
Գորգոնիս	2200	Հիսպանիա	3800	Դինամոս	3200
Գասպէ	2000	Հինուա	7000	Բոլոս	3000
Գաֆֆարէլ	8800	Հուսարդ	1200	Բոսֆոր	3500
Դէլոս	2600	Կասկոս	5000	Բազարիս	3500
Դալիսաս	2500	Հիւնոս	2300	Սայէնս	4000
Գասմէս	2100	Քէլոս	2000	Պանդիսկ	6200
Գասպ	2000	Գոլրինս	4200	Սարգոս	2000
Գոմս	2700	Գոմիս	2200	Սարիս	2000
Զէքսակ	5000	Լէս	2000	Սոսէնս	4300
Զիլոս	5600	Լէբանոն	4500	Թ. Ուիլսոն	3000
Գոլրաս	3400	Լիսիոն	3000	Թոսլոս	1200
Զեբ	2500	Մայոս	1500	Թորիսս	2800
Զամիս	2500	Մար նկ	4300	Թորքիս	900
Հուլոս	4800	Մարգէլլ	6500	Ուրդիոն	5000
Տրաբ	2100	Մէլոս	2000	Վ. Լիթլսոն	5000
Իսպանս	2600	Մուրիս	3100	Եէս	3600
Լիսորաս	3000	Նէլս	2000	Զէպրա	1000
Լէբրիթ	3200	Ոլանս	3000	Տիֆոտրոն	200
Տրաթ	2600	Ոֆէլլ	5000	Հրամոս	200
Ֆալրան	800	Ոդրանս	4500	Զէրս	140
Ֆիս	700	Ոդրս	2000	Մոսքիթ	120
Եէթիրլէ Մոնարք					8000
Բիրմիրլի Մոնարք					8000
Լէդիրլի Մոնարք					8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՇ Գործակալ Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Գալատիա

409

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ՏՐՔ. Ս. ԽՍԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱՒՈՑԺ

1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱՒՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշուելու լինորի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամէն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակիէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 698

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱՑԴՈՒՐԻՉ ՉՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենաղու կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Մերերը, կանայք, տկարակազմ Տղաներն և ամէն փափուկ անձինք։

Բաղկացեալ Մկանանց և Զըղային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՖԻՆԱՅՈՎ ՄԱՍ ՀԻԹ ՖՈՍՖԱՏ ԾԸ ՇՕ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու գեղերու միաւորութիւնն է, ոմդ գէմ Արեան սակաւութեան, Գեղոնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամէն ցաւերու, Փորկապութեան, Հիւծման, Երկար ապաքինմանց, և լն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատուղեան, Զըղային ուժգնութեան ամէն վիճակներուն որոց շատը յարաբերաբար Զանազանեալ մէջ պիտի հանդիպին Ֆրանսայ, Պելգիա, Գերմանիա, և Բարձրագոյն գաղութներ։ 605

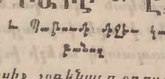

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԷԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէլիայէ և Պաքոսի մէջ կանոնաւոր ճանապարհ։

«Սիրքասիա» շոգենաւը օգոստ. 16/8ին երեկոյեան ժամ 4ին (Լ. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստէն դէպ ի Պաթում, հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն։

«Մինկրէլիա» շոգենաւը, օգոստ 29ին Մարսիլիա պիտի ուղեւորի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեան ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղեւոր և բեռ ստանալու Նաւուղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԸԼԳՈՒԼ Մոմէռնէ Ուիթ Ֆրանկ

477

ԱՐԵՒԵԼ ԵՒՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՉԻՒՔ-ՋԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Մայիս (Ն. Տ.) 1893, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՉԻՒՔ-ՋԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	8	62	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50
Ելք																							
Կ. Պոլիս	6 10	6 30	7 00	7 30	8 56	9 27	10 ...	10 30	11 ...	11 45	1 30	2 ...	2 34	3 ...	4 ...	4 30	5 ..	5 30	6 ...	6 33	6 57	7 30	7 45
Գալաթա-գաւառ	6 20	6 46	7 09	7 42	9 05	9 37	10 11	10 39	11 09	11 55	1 41	2 9	2 44	3 10	4 11	4 43	5 11	5 43	6 11	6 44	7 07	7 46	7 54
Եէնի-գաւառ	6 24	...	7 13	7 46	9 0	9 41	...	10 43	...	11 59	1 45	2 13	2 48	3 14	4 15	4 47	5 15	5 47	6 15	...	7 11	...	7 58
Տաւուս գիւղ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամսունդիոս	6 30	...	7 19	7 59	9 15	9 47	...	10 49	...	12 05	1 51	2 19	2 54	3 20	4 21	4 54	5 22	5 54	6 22	...	7 17	...	8 4
Եէսիի-գաւառ	6 35	7 04	7 26	8 10	9 20	9 52	10 20	10 54	11 18	12 09	1 57	2 24	3 ...	3 33	4 27	5 ...	5 28	5 59	6 29	6 53	7 22	7 58	8 7
Մարիդիդաղ	6 49	7 18	7 41	8 22	9 32	10 03	10 32	11 05	11 30	12 09	2 10	...	3 13	...	4 40	5 14	5 44	6 10	6 43	7 4	7 34	8 12	...
Ալ Սթէֆանոս	...	7 32	7 51	8 32	9 42	...	10 42	...	11 44	12 19	2 20	...	3 23	...	4 50	...	5 54	...	6 56	...	7 44	8 22	...
Քիւչիւք Զէք.	...	7 42	...	...	...	...	...	...	11 54	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 06	...	...	...	...

ՔԻՉԻՒՔ-ՋԷՔՄԷՃԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	61
Ելք																						
Քիւչիւք Զէք.	5 53	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	12 45	...	...	...	...	...	...	...	...	7 07	...
Ալ Սթէֆանոս	6 05	7 02	...	...	8 11	8 52	9 53	...	10 53	...	...	12 57	...	2 58	...	3 55	5 01	...	...	6 27	...	7 22
Մարիդիդաղ	6 17	7 16	7 40	...	8 25	9 06	10 06	10 40	11 05	11 29	12 40	1 10	...	3 11	...	4 09	5 14	5 42	6 15	6 43	7 11	7 44
Եէսիի-գաւառ	6 33	7 28	7 55	8 12	8 3	9 19	10 19	10 53	11 17	11 42	12 52	1 23	2 27	3 24	3 54	4 25	5 30	5 58	6 31	6 54	7 35	8 07
Սամսունդիոս	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 28	2 31	3 29	3 58	4 29	5 34	6 02	6 35	6 58	7 38	...
Եէնի-գաւառ	6 43	7 39	...	8 22	...	9 30	10 30	11 03	11 27	11 52	1 03	1 34	2 37	3 35	4 04	4 35	5 40	6 08	6 41	7 04	7 43	...
Գալաթա-գաւառ	6 48	7 44	8 04	8 28	8 48	9 35	10 38	11 08	11 33	11 58	1 08	1 38	2 42	3 41	4 08	4 39	5 46	6 11	6 45	7 08	7 53	8 23
Պոլիս	6 56	7 52	8 12	8 36	8 56	9 43	10 46	11 16	11 41	12 06	1 16	1 46	2 50	3 49	4 16	4 47	5 54	6 22	6 53	7 16	8 01	8 32

գոյք ծրարներն անխոտի կ'ընդունուին ամէն կառախումբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք 61 և 62 Թիւ կառախումբոյ մէջ միայ՝ կ'ընդունուին.
Ցնոր տնօրինութիւն, Թիւ 8, 9, 10, 13, 38, 41, 42 և Թիւ 45 կառախումբերը միայն վերադարձ մը կանգ պիտի առնուն ի Զէյթունլու։

1